

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
BUDAI POSTAPALOTA VI. EM. 607.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVEISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. ALKÉR SÁNDOR** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ.

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMÉRnök.

„Rabposták“

Közli: **Dr. MONUS FERENC** m. kir. postafőfelügyelő.

„Postes des prisonniers.“

Par le **dr. François Monus**, inspecteur supérieur des postes r. h.

Naissance des „postes des prisonniers“, peu connues: Les anciennes archives des villes en conservent la mémoire. Aux 16e—17e siècles, ils remplirent un rôle important, comme porteurs de lettres. Leur congédiement sous caution, contre „lettre de garantie“. La dénomination „poste“ leur est conférée aussi officiellement. Différence entre la „poste des prisonniers“ et la „poste honnête“, „poste du citoyen honnête“.

A „rabposták“-ra vonatkozóan vajmi keveset tudunk, mindössze egyik nemrég megjelent postatörténelmi munka¹⁾ tesz róluk röviden említést. Pedig valamikor sűrűn járták a magyarországi utakat, városokat, falvakat a török-magyar ruhába öltözött, törökül-magyarul egyaránt beszélő „rabposták“.

A félhold uralma teremtette, emléküket a hódoltság városok régi feljegyzései őrzik. A 16. és 17. század mozgalmas harci életében nagy szerepet játszottak, amikor hol török, hol magyar fogságba kerültek a vitézek.

A török „meleg“ tömlöcök, a magyar végvárok börtönei nem győzték befogadni a foglyokat, akiknek sorsa itt is ott is keserves, könnyhullató volt, még a fővitézek sorsa is, ha rabul estek.

A török, valamint a magyar végvárokban alkalmazott íródeákok írták le a rabok siralmas helyzetét. Szabad volt ugyanis a foglyoknak levelet íratni, vagy levelet írni övéiknek, megírhatták, hogy fogságba estek s közölhették azt is, hogy ilyen, vagy olyan feltételhez

¹⁾ Dr. Hencz Lajos: A posta, távíró és távbeszélő története Budapest. Kiadta az Országos Postás Zene és Kultúr Egyesület 1931. — 144 oldal.

van kötve szabadulásuk. Sok érdekes, eseményekkel tele magyar levelek tanúskodnak e kor bajoskodó vitézi életéről.

Felette érdekesek a magyarnyelvű levelek, amelyeket a basák íródeákjai írtak a foglyok felkérésére, vagy azok, amelyeket békeszegés miatt parancsszóra írtak a magyar végvárak kapitányainak, magyar uraknak; e levelek ezreit őrzik a levéltárak, értékük hadi, politikai, kulturális és nyelvtörténeti szempontból felbecsülhetetlenek.

Minket a „rabposták“-kal kapcsolatosan elsőbbben azok a levelek érdekelnek, amelyeket fogságba esett vitézek írtak vagy írtattak.

Dr. Takáts Sándor, jeles történetírónk, a török világ kiváló ismerője: „Rajzok a török világból“ c. munkájában érdekesen ismerteti a rabvitézek nehéz sorsát, leveleit és szabadulásuk módját.

A rabságból való szabadulásnak eleinte ugyan nem, de később üzleti háttere volt: a török minél nagyobb sarcot igyekezett a rabvitéztől kicsikarni. A 16. században rabul esett vitézeket hasonlószámú és értékű rabokkal cserélték ki: fejet-fejért, később magas sarc árán s innen kezdődik a rabságba esettek szomorú helyzete, szabadulásuknak sokszor reménytelensége. A fogságba jutott magyar főtiszteket a szultán belső birodalmába szállították, ezek a szultán rabjai voltak s szabadulásuknak vagy különös kegyelem, adott szó vagy törökhitre térés, illetve igen magas összeg lefizetése volt az ára. A szegény vitézek sora még nehezebb volt, mert az aránylag nagyösszegű sarc előteremtése sokszor majdnem lehetetlen volt számukra.

Egynéhány magyar rablevél kezdősora így hangzik: „Költ ez levél Nándorfehérvárott, az hatalmas Teöreök császár tömlöztében“. Vagy: „Szegény megnyomorodott rab írja Kegyelmednek az fölséges császár Tömlöztéből“. Másik levél: „Költ az Esztergomi sötét és meleg tömlözfenekén“. Ismét másik: „Költ az Budai Tsonka Torony előtt“, „Mi kanizsai tömlöztben nyomorgó szegény rabok“. A budai csonkatoronyban raboskodó magyarok írják: „szegény alázatos szolgálói csonka toronyban nyomorgó keresztény rabok mindfejenként“.

Mint említettük, nem volt könnyű ezekből a tömlöcökből a szabadulás.

Amíg egy-egy fogságba esett magyar rab sorsa anyira kialakult, hogy felsőbb parancsra rabváltásra készülhetett, vagy „hitlevelet“ kapott, sok keserves idő telt el addig. Még legszerencsésebbek azok voltak, akik az utakat, réveket jól ismerték s pénzük is volt kéznél. Ezek befizették a náluk lévő összeget s megkapták a basák vagy bégek tussal írt magyar nyelvű levelét valamely végház kapitányához vagy magyar úrhoz címezve s mint „postá“-t távoztak a levéllel. De hát ilyen szerencsés fogoly ritkán adódott.

Legtöbbször földhöz ragadt szegény vitézi nép került fogságba, akiknek semmijük s még a ruhájuk is szakadozott, rongyos volt. Arra sem volt reményük, hogy kibocsátásuk esetén hozzátartozóiktól össze tudták volna szedni a sarcot. Ezekért vagy a többi foglyok vállaltak kezességet, vagy hitlevelet szereztek és kolduló levéllel igyekeztek meghatározott időre szabadulni.

A kezesség azt jelentette, hogy ha a kibocsátott fogoly a megállapított időre vissza nem tért, akkor a „kezesek“-re szomorú sors

várt (orrukat, fülüket levágták, ujjukat megcsonkították), esetleg halállal lakoltak; a „hitlevél“ mellett való kibocsájtás lényege az volt, hogy a fogoly magyar vitézek magyar uraktól, végvárok kapitányaitól, sőt városoktól szereztek olyan írást, amelyben az illetők felelősséget vállaltak a kibocsátandó rabért. A hitlevélben azt is ki kellett kötni, ha a kibocsátott rabvitéz közben elhalna, *testét küldik* be a rabtartó gazdának. A hitlevél egy része pl. így hangzott: „az én hitemre, tisztességemre és emberségemre bocsássa alá kegyelmed egy hónapra... Az végbeli szokás szerint ha halála történik az egyhónapra, felküldöm az testit is“ stb.²⁾

Kolduló levelet a rabtartó gazda adott többnyire szegény rabvitéznek, aki koldulással kívánta megszerezni a kirótt sarcot.

A most említett kezesség, hitlevél, illetve kolduló levéllel kibocsátott rabok — miután legtöbbször leveleket is vittek — „rabposták“nak neveztettek.

Ebben az időben, mint említettük, igen sok levelet írtak, vagy írtak a török és magyar urak egymásnak. A levélírás megtisztelő volt a végbeli szokás szerint, ellenben a szóbeli üzenet sértés: „Nem irsz levelet, hanem pórtól üzensz“, írja sértődve egyik török végbeli kapitány. Különösen a török basák és bégek írták egyre-másra a folytonos csete-paték miatti neheztelő, panaszkodó leveleket, egymásra hárítva a frigykötés megzavarását.

Ali basa pl. egyenesen Ernő főhercegnek, a császár helyettesének írja 1582. augusztus 22-én, hogy nem a török vitézek bontják a békét, hanem a magyar végbeli hadnagyok és vitézek, akik, ha egy kis bort isznak, azonnal bajra hívó *levelet* írnak, irogatnak, küldözgetnek, hogy ez vagy az az aga jöjjön bajra vagy kopjára.

Sok panaszlevél íródott ebben az időben Szatmár, Tokaj, Munkács, Kassa, Ecsed, Sarkad, Ujvár, Kálló, Korpona, Léva, de különösen sok az egri végvári vitézek török területen való portyázásai ellen. Vejsz basa azt írja, hogy az említett végházakból lovagok, gyalogok folyton száguldoznak, csatáznak, utakat, lest hánynak, embereket fognak, barmokat hajtanak, nem nyugosznak. Nem félnek az Istentől sem!

Hát bizony sok bosszúságot okoztak próbált vitézeink a török basáknak, ez a magyarázata annak a levélnek is, amit Musztafa basa írt II. Miksa császárnak, hogy cserélje ki a magyar végvárok vitézeit, kapitányait németekre, akkor mind a két fél békén marad.

A mieink legkisebb megmozdulásra is tömeges sérelmeket panaszló eme török leveleket nem egyszer a kibocsátott rabok vitték, szállították, kézbesítették. A levélvivő rabok útközben sok kellemetlenségnek voltak kitéve, egyes végvárok vitézei, vagy magyar kastyók urai, emberei feltartóztatták őket,³⁾ a basák „úri címeres“ leveleit illetéktelenek erőszakkal elvették tőlük, bebörtönözték őket; a városok részéről ellenben igen emberséges bánásmódban részesültek. Miskolc városa pl., amint azt régi feljegyzései kétségtelenül bizo-

²⁾ Különben nem hitték a rab halálát.

³⁾ Pedig e kor szokása szerint kolduló levéllel ellátott rabot elfogni nem volt szabad.

nyítják, a területén átvonuló „rabpostákat“, „postarabokat“, „postateőrök rabokat“ élelemmel, szállással ellátta.⁴⁾

Hivatalosan is „Posta“ elnevezést kaptak mindkét fél rabvitézei a XVII. században. A rabokat ugyanis már nem egyedül bocsátották ki, hanem egy másik rabbal s ezt „Postá“-nak nevezték. A „posta“ folyton kísérte a rabot, állandóan mellette volt s a fogságban maradt társaiknak ezért is kezeskedni kellett. A „postával“ való rabkibocsátásra azért tértek át, mert megtörtént, hogy a kibocsátott rabvitéz a kijelölt időre nem jelentkezett a fogságban, sem a sarcot nem küldte be maga helyett. Ilyenkor „motskos hangú“ szidalmazó levélben értesítették a basák a rabvitéz volt gazdáját, értesítették a környék magyar végvárainak kapitányait, a magyar urakat, sőt jelentést tettek a császárnak is az eltűnt rab eljárásáról.

A kíséretül adott „postá“-ba feltétlenül biztosítékot láttak.

A „postá“-val kibocsátandó rabok hitlevelébe beírták pl., hogy „... melly dologba ha hamisan járnának és magukra vállalt dolognak eleget nem tennének legelsőbbben Buda Musztafa⁵⁾ cselebit, annak utánna az előbbi Posta-társait és az kezeseket előfogatván halálra veretjük“.

Batthány Ádám írja 1686-ban „... Koppányi Rác Iván rabunkat bocsátottuk be Törökországba Postául pedig adtuk melléje szigetvári Memhet török rabunkat“. A hitlevél kívül a következő címet viselte: „Feő és vicze tiszteknek magyar és török párton levőknek s mind alattok lévő vitézlő rendeknek“.

A basák ránkmaradt igen érdekes leveleiben arról, hogy „postával“ kibocsátott rab ne tért volna vissza, vagy vállalt kötelezettségének nem tett volna eleget, nem találunk említést.

A városok régi feljegyzései a már említett „rabpostákon“ kívül gyakran említést tesznek „betsületes Postáról“, „betsületes polgár postájáról“. Nem lehetetlen hogy ezzel a „rabposta“, „postarab“, „posta teőrök rab“ között létező, úgy véljük, lényeges különbséget akarták kifejezésre juttatni. A török ugyanis levélvitellel pribékeket, martalócokat is megbízott (akik ugyanakkor kémszolgálatot is teljesítettek), sőt nem egy hódoltatólevelet pribékekkel küldött a városok vagy falvak nyakára.⁶⁾ Ezek, úgyszintén a már említett „postarabok“, „rabposták“, „postateőrök rabok“ útközben, városokban, falvakban erőszakoskodtak, ha valahol szükségét szenvedtek, úgy szereztek maguknak élelmet, amint arra alkalom volt. Nem egyszer fosztogatás, rablás útján. Ugyancsak alkalmi postaszolgálatra használták fel azokat a bűnösöket, akiket az egyes hódoltsági vagy török kincstári falvakból, városokból a török tisztviselők hivatalos látogatásuk alkalmával magukkal vitték s akiknek a basa udvarában megállapított „bündíjat“ a város, község vagy falu lakói tartoztak megfizetni. Amikor a „bündíj“ lefizetése megtörtént, a bűnöst elengedték s ilyenkor

⁴⁾ L. A Magyar Posta 1932. évi 7. sz.-ban: Dr. Monus F.: Törökvilág Miskolcra a 17. században c. közleményt.

⁵⁾ A végbeli törökök magyar vezetékneveket vettek fel.

⁶⁾ Nagyon fontos ügyben írott leveleket, továbbá a szultánok selyembe, bársonyba varrott, aranyporzóval hintett leveleit *levélvivők* = csauszok vitték.

levélvitellel is megbízták. Ezek a bűnösök, valamint az országutakon szerte-széjjel kóborló, sokszor senki szolgálatában nem álló, szegénylegények, katonák, akiket közönségesen raboknak,⁷⁾ azaz rablóknak neveztek, ha mint levélvivők valahol városokban, falvakban megállapodtak, a rájuk bízott levél felmutatása mellett lármásan követelöztek. A városok élelemmel, szállással ellátták ugyan őket, de a régi feljegyzésekben nem mint „betsületes posták“, „postaemberek“, hanem ezek is „rabposták“, „postarabok“ elnevezés alatt szerepelnek.

Különös világ volt a Hódoltság kora, benne a „rabposták“, mint alkalmi levélvivők ténykedése. A szegény vagy módos, szabadulni vágyó becsületes vitézek mellett a pribékek, martalócok, rablók, szükség szerint, az akkori kor szokásainak megfelelően postálkodnak s ezer veszéllyel is szembe szállva, teljesítik vállalt feladatukat vagy a rájuk bízott kötelességet.

Források: Miskolc város levéltárában a város 17. századból fennmaradt számadás könyvei. — Takáts Sándor: Rajzok a törökvilágból. I. köt. Budapest, 1915. — A Budai Basák magyarnyelvű levelezése. 1553—1589. Budapest, 1915. — Szilágyi Sándor: Rajzok és tanulmányok Budapest, 1875. — Török levelek a kismartoni levéltárból. Történelmi Társ., 1885. 3. füzet.

Az erőhatalom (vis maior) a postajogban.

Irta: Dr. TORDY GÉZA m. kir. postafogalmazó.

La force majeure (vis maior) dans le droit postal.

Par le dr. Géza Tordy, commis-rédacteur des postes r. h.

La force majeure fut comme déjà dans le système juridique des Romains, sans que l'on en eût, toutefois, défini la notion exacte. Les lois hongroises mentionnent, comme critérium de la force majeure, uniquement l'impossibilité de prévention, mais ne fournissent pas de définition. Il reste donc une question ouverte, s'il est nécessaire de donner, dans l'Ordonnance postale, une définition de la force majeure et d'énumérer les cas de force majeure à l'appui.

A Postauzeti Szabályzat 137. §-ának 9. pontja a m. kir. posta kártérítési felelősségét kizárja arra az esetre, ha a postai küldeményekben előálló károk erőhatalomra (vis maior) vezethetők vissza.

A vis maior mint jogi fogalom már a rómaiak jogrendszerében ismeretes volt.

A római magánjogban a kötelem fennállására és a kötelem tárgyának terjedelmére két tényező gyakorolt befolyást, nevezetesen a kötelezett vétkessége és az erőhatalom.

A kötelezett vétkessége, mint kártérítési kötelmet fakasztó jogi

⁷⁾ A rab szóból ered a rabol szó. Az előbbiben az erőszakos fosztás alapfogalma rejlik. Czuczor—Fogarasi: Magyar nyelv szótára V. kötet, 391 oldal.

tény dolus vagy culpa alakjában jelentkezett, értve az előbbi alatt a tudatos és szándékos jogellenességet, az utóbbi alatt azonban csak a kellő akarat hiányát jogellenesség nélkül. A culpa tehát nem egyéb, mint vigyázatlanság, gondatlanság, nemtörődés, hanyagság, de culpának tekintendő még a jogellenes szándék nélküli pajkosság is.

Minden cselekmény vagy szándékosságból, vagy gondatlanságból ered, a szándék pedig magánjogi szempontból csak egyféle lehet, így a dolus is csak egyféle. A gondatlanság mérve azonban mennyiségi-leg változó és ily alapon a római jog különbséget tett a culpa lata és a culpa levis között. Culpa lata a durva gondatlanság, a culpa levis ellenben a kisebbfokú vétkesség, azaz ki nem fejtése annak a gondosságnak, amelyet adott esetben minden gondos ember (*diligens paterfamilias*) kifejtett volna.

Minden, ami culpa levisnek sem mondható, jogilag véletlen (*casus*). Véletlen tehát az az esemény, amely a *diligentia diligentis paterfamilias* ellenére is bekövetkezett.

A római jog szerint a kötelezett a dolusért és a culpa lataért mindig felelős. Ez természetesen is, minthogy minden vétkesség végeredményében hibás akarathatározásra vezethető vissza. Vétkesség esetében ugyanis a tettes oly károsító cselekményt követ el, melyről kellő gondosság mellett a tényleg bekövetkezett eredményt, mint cselekvésének lehető eredményét, előre láthatta volna és így módjában állott a károsító cselekményt elkövetni vagy pedig abban hagyni.

A culpa levisért a római jogban a kötelezett csak abban az esetben és terjedelemben volt felelős, amint azt a vonatkozó jogforrások egyes ügyleteknél megállapítják, véletlenülért (*casus*) és erőhatalomért (*vis maior*) ellenben a kötelezett általános szabály szerint sohasem felelt.

A római jog nem minden esetben tett különbséget a *casus* és *vis maior* között. Így: *mutuum* (kölcsönszerződés), *commodatum* (haszonkölcsön szerződés), *pignus* (kézizálog-szerződés) stb. esetekben a véletlen nem különbözik az erőhatalomtól.

Ennek folytán a római jog *vis maior*ára vonatkozólag különféle elméletek keletkeztek, melyek általánosságban a *subiectiv* és *obiectiv* elméletek csoportjára oszlanak.

A *subiectiv* elméletek a *vis maior* fogalommeghatározását illetőleg kétfélék. Az egyik nézet szerint az erőhatalom (*vis maior*) nem egyéb, mint közönséges véletlen (*casus*), értve ez alatt a rendes családapa gondosságát, mellyel az esemény elhárítható nem volt; a másik nézet szerint a *vis maior* több mint a *casus* s ismérve nem a rendes családapa által kifejtett, hanem a rendkívüli fokozott gondosság.

Az *obiectiv* elméletek az erőhatalom fogalmát elválasztják a *casustól* és azt ez utóbbtól teljesen független, tárgyilagos fogalomnak tekintik, mely a kötelezett gondosságától és vétkességétől teljesen független. E nézet szerint bizonyos események már önmagukban erőhatalmat képeznek anélkül, hogy azokhoz egyéb tényezőnek is kellene járulnia; más események ellenben sohasem vonhatók az erőhatalom fogalma alá még olyan esetekben sem, mikor nyilvánvaló, hogy a kötelezett a legkisebb mértékben sem vétkes.

Ezeknek az elméleteknek érdeme az, hogy a *vis maior* lényegének különböző nézőszögből való vizsgálata által a *vis maior* tulajdonképpeni fogalmának meghatározásához közelebb hoznak, mindazonáltal egymagában egyik elmélet sem állhat meg.

A subiectiv elmélet az egyénből indul ki és csak azt vizsgálja, hogy az adott esetben kifejtett gondosság fokozott mérvénél fogva alkalmas-e arra, hogy a bekövetkezett eseményt elháríthatta volna.

Az erőhatalomnak az obiectiv elmélet szerinti esetszerű előre való meghatározása lehetetlen egyrészt, mert a jog állandó változása és fejlődése az ily meghatározást lehetlenné teszi, másrészt a bekövetkezett esemény és annak elhárítására irányuló tevékenység között okozati összefüggésnek kell lenni.

Ha az itt említett kétféle elméletet összekapcsoljuk is, a római jog erőhatalmának fogalmát akkor sem tudjuk minden kétséget kizárólag megállapítani, minthogy a római jog a *vis maior* általában csak mint a culpa ellentétét használta és az előreláthatóság pedig a *vis maior*nak és a casusnak egyaránt kritériuma. Ha az erőhatalom eseteiben szükséges a bekövetkező események előre nem látott volta, ugyanúgy a véletlen eseményt is éppen az előre nem láthatóság teszi véletlenné.

Helle az „Erőhatalom (*vis maior*) fogalma a római és a mai jogban“ c. művében azt a megállapítást teszi, hogy „A rómaiak a *vis maior* kifejezéssel határozott fogalmat nem jelöltek, azt technikus értelemben nem használták és annak precizizálását szükségesnek nem tartották“.

Minthogy a római jog *vis maiora* nem lehet kiindulási pont az erőhatalom mai értelemben vett meghatározásának, így azt a magyar magánjog keretén belül teszem vizsgálat tárgyává, tekintettel a postajogra.

Az 1874: XVIII. tc., mely a vaspályák által okozott halál vagy testi sértés iránti felelősség kérdését szabályozza, 1. §-ában az erőhatalom ismérveként az elháríthatatlanságot említi fel. Ugyanígy szabályozza az erőhatalomnak a váltón, stb.-n alapuló jogokra gyakorolt hatásáról szóló 1912. évi LXIV. tc. 1. §-ának első bekezdése is.

Az 1878: XXXVII. tc. (Kereskedelmi törvény) 398., 437. és 493. §-ai, a kézizálog kölcsönügyleteket szabályozó 1881: XIV. tc. 12. §-a, a „Vasúti árufuvarozás tárgyában Bernben 1924. évi október hó 23-án aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről és az azzal kapcsolatos intézkedésekről“ szóló 1928: III. tc. 27. cikk, 2. §-a, valamint a „Magyarország magánjogi törvénykönyvé“-ről szóló törvényjavaslat 1740. és 1741. §-ai, noha az erőhatalmat mint kártérítési kötelmet kizáró tényt említik meg, az erőhatalommal kapcsolatban még az elháríthatatlanságról sem tesznek említést.

A házassági jogról szóló 1894: XXXI. tc. 83. §. 2. bekezdése, melyet az idézett törvény 100. §. 2. bekezdése megfelelően alkalmazni rendel, az erőhatalmat csak mint határidő szüneteltetését eredményező tényt említi.

Az idézett törvényhelyekből mindenekelőtt megállapítható, hogy az erőhatalom tárgya minden esetben csak esemény lehet. Az

események mint történések vagy külsők, vagy belsők. Külső események az oly történések, melyek a kötelem tárgyára kívülről hatnak és a kötelezett személyétől teljesen függetlenek; belső események ellenben mindig a kötelezett személyében állanak elő és csak az ő személyével kapcsolatban teszik lehetetlenné a kötelem teljesítését.

Az erőhatalom tárgya csak külső esemény lehet, vagyis olyan, mely a kötelezett személyétől teljesen független. Ez állítás helyességét bizonyítja az 1912: LXIV. tc. 1. §-ának utolsó bekezdése is, mely szerint az erőhatalom tárgya csak oly esemény lehet, mely nem a váltóbirtokos vagy az óvatolással megbízott egyén személyében áll elő.

Kérdés továbbá, hogy arra való tekintettel, hogy az események fogalmilag úgy a természeti történéseket, mint az emberi cselekményeket felölelik, mindkettő egyaránt lehet-e tárgya az erőhatalomnak vagy sem.

A római jog a természeti események mellett egyes esetekben az emberi erőszakból származó cselekményeket is felvette a *vis maior* esetei közé. Így a közraktári ügyletekkel foglalkozó horreariusokat a náluk elhelyezett árukra vonatkozólag betöréses-lopás és közönséges rablás esetében mentesítette a kártérítési kötelezettség alól. A „*Collatio legum Mosaicorum et Romanarum*“ 10.9 szerint: *Dominus horreorum periculum vis maioris vel effracturae latronum praestare non cogitur. His cessantibus si quid ex depositis rebus illaesis horreis extrinsecus periit, damnum depositorum sarciri debet. Paulus respondit, satis propositam constitutionem declarare, his qui horrea locant, maiorem vim imputari non posse*“. (Idézet vége: Helle: I. m.) (A közraktárak tulajdonosa nem tartozik helytállni az erőhatalomért, akár a rablók betöréseért. Mulasztások esetében, ha valami a letett dolgokból a közraktár sértetlenül maradása mellett elvész, a letévőnek kárát megtéríteni tartozik. Paulus azt válaszolja, elég a felállított szabályt kimutatni és az erőhatalmat azoknak, akik a letérraktárakba elhelyeznek, felszámítani nem lehet.)

A kereskedelmi törvény 398. §-ának indokolásánál az Apáthy-féle törvénytervezet (A magyar kereskedelmi törvény tervezete. III. rész. 537. l.) kétségtelenül elismeri, hogy emberi cselekmény is lehet tárgya az erőhatalomnak, mikor hivatkozott helyen a következőket mondja: „Hogy mit kelljen erőhatalom alatt érteni, az a törvényben általában sem határozható meg s e részben mindössze azt lehet mondani, hogy *vis maior* alatt minden oly esemény érthető, melynek kárt okozó hatását emberi erővel elhárítani nem lehet. Ily értelemben a *vis maior* nemcsak elemi, hanem emberi erőszakot is involvál, de másrésről sem tekinthetők erőhatalomból eredettnek azok a károk, amelyeket a vitelező személyzete vagy a vitelezési eszközök okoztak“.

A magyar bírói gyakorlat, noha erőhatalom alatt általában csak a természeti eseményeknek oly megnyilvánulásait érti, amelyek ellen emberi erővel sem védekezni, sem pedig azoknak bekövetkezését előre látni nem lehet (Magánjogi döntvénytár XVI. 129. l. C. 6063/922. és XX. 17. l. C. 5026/925.), mégis közöl olyan ítéleteket, melyekben az em-

beri erőszakból származó cselekményeket vis maiorként vette figyelembe. Így strike esetében, ha a strike szerződéses kikötésen alapul, a vis maior esete megáll.

Az előadottakból kétségtelenül megállapítható, hogy az erőhatalom tárgyai elsősorban a természeti események és csak másodsorban az emberi cselekmények.

Felvetődik az a további kérdés, hogy mely természeti események és mely emberi cselekmények tekintessenek vis maiornak.

A természeti események nagy része olyan, mely gyakran ismétlődik és ennél fogva a beálló esemény kártokozó hatása rendes gondosság mellett legalább is korlátozható. Ily természetű események nem lehetnek tárgyai a vis maiornak. Ilyenek lehetnek: jégverés, hó, fagy stb. Ez állítás helyességét igazolja a kereskedelmi törvény 493. §-ának harmadik bekezdése is, mely azáltal, hogy a kárbiztosítás eme paragrafusában szabályozott alakban a biztosítást kiterjeszti a fuvarozott tárgyakban tűz, villám, hajótörés, jégzajlás, elmerülés, a gőzkazán szétrobbanása vagy erőhatalom eseteire, e „vagy“ szónak közbeiktatásával tünteti ki azt, hogy az előbbi eseményeket nem tekinti erőhatalomnak. A vonatkozó törvényhelyek sehol sem említik meg azokat a természeti eseményeket, melyeket általános szabályként minden esetben vis maiornak tekinthetnénk, a bírói gyakorlat pedig az adott esetek elbírálásánál a subiectiv motívumokat kell hogy figyelembe vegye, ennél fogva azok a természeti események, melyek mindenkor vis maiorként jöhetnek figyelembe, még általánosan sem határozhatók meg.

Még kevésbé határozhatók meg azok az emberi cselekmények, melyek a vis maior tárgyai lehetnek. Az emberi cselekmények, mint események csak egészen szűk körben jöhetnek esetleges erőhatalomként figyelembe annál fogva, minthogy ily cselekményekkel szemben nagyobb a védekezés lehetősége, mint a természeti eseményekkel szemben. A vis maiornak tekinthető cselekmények általános jellemzője azok erőszakos volta. Az erőszakosság oly szándékosságból származó emberi magatartás, mely személyeken alkalmazott közvetlen, a szándék eredményességét sikeresebben biztosító cselekménnyel párosul. Az erőszak megnyilatkozása többféle lehet s ennek folytán különféle cselekményekkel jöhet kapcsolatba.

Rousseau az 1859. évi francia postatörvény indokolásával kapcsolatban azt mondja, hogy az erőhatalom nem egyéb, mint fegyveres kézzel elkövetett lopás. (Helle: I. m.)

A magyar bírói gyakorlat a lopást nem tekinti erőhatalomnak (Döntvénytár. III. f. 479. I. C. 784/95.), ugyanígy a közönséges rablást sem. (Nagy Ferenc: A magyar kereskedelmi jog kézikönyve. 321. l.)

Az itt elmondottakból, valamint abból, hogy a fegyveres erőszak a legsúlyosabban figyelembe jövő erőszakosság, következik, hogy a vis maior tárgyai az emberi cselekedetek közül nyilván elsősorban azok lehetnek, amelyeknél az alkalmazott erőszak fegyveres erőszak.

Az erőhatalomként tekintetbe jöhető események további kelléke azok elháríthatatlan volta. Az elháríthatatlanság a bekövetkező ese-

mény előre nem látott voltán, valamint az esemény elhárítására irányuló gondosság kifejtésén épül fel, éppen ezért e három egymást feltételező fogalom együtt teendő vizsgálat tárgyává.

Az előrelátás, gondosság és az ezen felépülő elháríthatatlanság subiectiv fogalmak. Azt ugyanis, hogy az itt felsoroltak mindegyike és mily mértékben forog fenn adott esetben, csak a kötelezett személyén keresztül lehet elbírálni, éppen ezért e fogalmaknak a bekövetkezett eseménnyel kapcsolatban való vizsgálata mindenkor csak konkrét jellegű lehet.

Az elháríthatatlanság lehet abszolút és relatív, az alapjait képező előrelátás és gondosság ennek megfelelően kétféle.

Abszolúte elháríthatatlan az az esemény, mely mindenkire nézve egyaránt elháríthatatlan, mert a legnagyobb gondosság mellett sem lehetett előre látni és annak bekövetkezését emberi erővel elhárítani.

Relative elháríthatatlan az esemény, ha a körülmények javasolta elővigyázat és gondoskodás mellett, mely az általános közfelfogás szerint az elérendő és biztosítandó céllal észszerű arányban áll, nem volt elhárítható.

Az általános magánjog a fokozott felelősség mértékének a rendes családapa gondosságát tekinti, melyet a saját ügyeinek elintézésében kifejt. (*Diligentia diligentis paterfamilias, quam suis rebus adhibere solet.*)

Mint hogy a fentebb idézett törvényhelyek a *vis maior* egyedüli ismérveként az elháríthatatlanságot említik — az elháríthatatlanság mérvének közelebbi meghatározása nélkül, — kétségtelen, hogy az általános magánjogi szabályok tekintetnek irányadóul és így erőhatalom esetében sem kívánható oly gondosság kifejtése, mely tetemes, a bekövetkezhető eseménnyel arányban nem álló gondosság és elővigyázat kifejtését javálná, tehát az elháríthatatlanság zsinórmértéke csak a relatív, azaz a rendes családapa által kifejtendő gondosság lehet.

Minden cselekmény vagy szándékosságból vagy gondatlanságból ered. Amennyiben a cselekvő szándékosan vagy gondatlanul másnak jogvédté érdekét jogellenesen megsérti, mindenkor felelős, hacsak nem vétlens. A vétlenség általában, egy-két kivételtől eltekintve (Tárgyi felelősség), mentesít a felelősség alól, mi sem természetesebb ennélfogva, hogy az erőhatalom eseteiben a kötelezettnek vétlenségnek kell lennie.

A vétlenség kérdésében az erőhatalomnál a jogi irodalomban eltérő felfogások uralkodnak.

Exner (L. Helle: I. m.), aki a *vis maior* tekintetében az obiectiv elméletet felállította, az erőhatalom kérdésének vizsgálatánál a vétkesség kérdését eliminálandónak tartja s szerinte csak oly esemény lehet az erőhatalom tárgya, mely *prima facie* — csupán külső megjelenési formája által már felment a vétkesség vizsgálatától. Szerinte erőhatalom mindazon esemény, amely:

1. valamely forgalmi vállalat üzemkörén kívül támadva, az ezen üzemkörbe való behatása által emberben vagy javakban kárt okozott és amely

2. fellépésének ereje és módjával az élet rendes folyásában előfordulni szokott véletlen eseményeket nyilvánvalólag felülmúlja.

Helle (I. m.), Nagy Ferenc (I. m.), Almási Antal (Kötelmi jog) stb. a magyar bírói gyakorlat alapján állva, elfogadják Exnernek az erőhatalomról adott fogalom meghatározását, de abba felveszik a vétlenséget is, mint annak egyik kritériumát.

Ha a magyar magánjog keretén belül vizsgáljuk a *vis maiort*, akkor a vétlenségnek az erőhatalom alkatelemei közé való felvételét nem lehet mellőzni. A magyar magánjog ugyanis azáltal, hogy *vis maior*-nak csak elháríthatatlan eseményt tekint és így subiectiv álláspontra helyezkedik, nem mellőzheti a vétlenséget sem, mint az erőhatalom fogalmának egyik tartalmi kellékét.

Míg az elháríthatatlanság és annak keretén belül az előre nem láthatóság, gondosság és vétlenség az erőhatalom meglétének előfeltételei, addig a felelősség alóli mentesség annak folyománya.

Az erőhatalomnál a felelősség alóli mentesség kétirányú. Egyfelől megszünteti azt a kötelmet, mely az erőhatalom bekövetkezte előtt fennállott, ennél fogva mentesül a kötelezett a vállalt kötelem teljesítésétől; másrészt kizárja a kártérítési kötelezettséget, mint a kötelem nem teljesítésének folyományát.

Az erőhatalom tartalmi elemeinek vizsgálata után felvethető az a kérdés, hogy a Postaüzleti Szabályzatba az erőhatalom, mint kártérítési kötelezettséget kizáró ügyleti feltétel felvétel-e, minthogy a kereskedelmi törvény és az általános magánjogi szabályok a *vis maiort* egyébként is kötelemszüntető és kártérítést kizáró ténynek tekintik; és igenlő esetben felvétel-e az erőhatalom fogalom meghatározása is, vagy csak maga az erőhatalom, mint ügyleti feltétel.

A kereskedelmi törvénynek a fuvarozási ügyletből származó jogviszonyokat szabályozó 393—420. §-ai nem tartalmaznak oly imperatív szabályokat, melyek a felek egyező akarata folytán megmásíthatók nem volnának. Csupán a vaspályák fuvarozási ügyleteit illetően van a felek szerződési szabadsága korlátozva. A kereskedelmi törvény 424. §-a ugyanis kimondja, hogy a vaspályák a törvényben szabályozott felelősségüket nem korlátozhatják, kivéve azokat az eseteket, amelyek a kereskedelmi törvény 425—433. §-aiban vannak taxatív felsorolva. Így tehát a kereskedelmi törvénynek említett rendelkezései csak a vaspályára nézve tartalmaznak szerződési korlátozásokat, ellenben minden más fuvarozóra nézve a kereskedelmi törvény fuvarozásjogi szabályai csak dispositiv természetűek. (Döntvénytár. XXV. 280. l. C. 1004/90.)

A kereskedelmi törvény fuvarozásjogi szabályainak dispositiv jellege a postát illetően a kereskedelmi törvény 421. §-ában külön is ki van emelve. E paragrafus szerint a kereskedelmi jog fuvarozási jogszabályai csak annyiban alkalmazandók a postaintézetre, amennyiben ezzel ellenkező külön jogszabályai a postának nincsenek. Így a posta éppen a kereskedelmi törvény fentidézett rendelkezésével hatalmaztatik fel arra, hogy ügyleti feltételeit, melyek mellett szolgáltatását az

igénybevevő felek rendelkezésére bocsátja, önmaga állapítsa meg. Természetes azonban, hogy minden olyan esetben, amikor a posta a postai fuvarozást illetőleg a külön jogszabályalkotási jogával nem él, a kereskedelmi törvény fuvarozásjogi szabályai nyernek alkalmazást és így a kereskedelmi törvény *ius generale* — a postajoggal — *ius speciale*val szemben.

A kereskedelmi törvény fuvarozásjogra vonatkozó része csak ezen ügyletek tekintetében említi meg a *vis maior*t, mint kötelemszüntető és kártérítést kizáró tény. A posta azonban nem csupán fuvarozási ügyletek lebonyolításával foglalkozik, hanem számtalan oly tevékenységet is folytat, amely tevékenységek már az általános magánjogi szabályok rendelkezése alatt állanak. Minthogy általános magánjogi szabály is, hogy az erőhatalom igazolása mentesít a kártérítési kötelezettség alól, így annak, mint ügyleti feltételnek, a Postaüzleti Szabályzatba való felvétele mellőzhető lenne. Tekintettel azonban arra, hogy a Postaüzleti Szabályzat, mint a posta tevékenységére vonatkozó szabályok foglalata egységes és ezt az egységet a *vis maior*nak, mint ügyleti feltételeknek kihagyása megbontaná, így az erőhatalomnak, mint kártérítést kizáró feltételnek, a Postaüzleti Szabályzatba való felvétele szükséges és indokolt.

Annak a kérdésnek elbírálásánál, hogy az erőhatalom fogalom-meghatározása a Postaüzleti Szabályzatba felvéttessék-e, a postai szabályok jogszabályi jellegéből kell kiindulni.

A kereskedelmi törvény 421. §-a a postai jogszabályalkotást a rendeleti jogalkotás körébe utalta, természetesen abban a körben és terjedelemben, amelyben a rendeleti jogalkotás határait nem lépi túl.

Rámutattam arra, hogy nincs olyan törvényünk, mely az erőhatalom fogalmát, terjedelmét és határait megállapítaná, a bíróságoknak, mint jogalkalmazó szerveknek, idevonatkozó eljárása pedig csak a bírói eljárásban szolgálhat zsinórmértékül s egyébként is e tekintetben ingadozó. A *vis maior* fogalma a kereskedelmi törvény 398. §-ának indokolása szerint a törvényben még általában sem határozható meg, annál kevésbé tartozhat annak megállapítása a rendeleti jogalkotás körébe. Így a Postaüzleti Szabályzatba, mely a miniszteri rendelettel való életbeléptetés és kihirdetés által a miniszteri rendeletek *jogszabályi erejét nyeri*, csak az erőhatalomnak, mint kártérítést kizáró ténynek felvétele lenne indokolt a fogalom-meghatározás mellőzésével, annál inkább is, mert ha az miniszteri rendeletben nyerne napvilágot, jogszabályi erőt ezáltal sem nyerhetne.

Ugyancsak indokoltnak látszik, hogy az erőhatalom eseteinek példaszerű felemlítése a Postaüzleti Szabályzatban mellőztessék, mert a *vis maior* meglétét vagy hiányát mindenkor az adott eset körülményei határozzák meg és előfordulhat, hogy ugyanaz az esemény adott körülmények között mint erőhatalom, máskor ellenben csak mint puszta esemény jön figyelembe.

A debreceni postapalota.

Irtta: WINTER FÉLIX m. kir. postatanácsos.*

L'hôtel des Postes à Debrecen.

Par Felix Winter, conseiller des postes roy. hong.

L'auteur fait connaître l'histoire de la construction de l'hôtel des postes à Debrecen et décrit son placement et son aménagement.

Debrecenben a posta-, táviró- és távbeszélő céljaira hosszú évtizedeken át a Ferenc József-út (a régi híres Piac-utca) 36. szám alatti egyemeletes ház szolgált. Az épületet 1855-ben Debrecen sz. kir. város építette a csendőrség elhelyezése céljából. — Az 1876. évben, amikor a csendőrség másutt kapott elhelyezést, az épületet

1. ábra. A debreceni postapalota Déri-téri homlokzata.

a m. kir. kincstár vette meg 21.000 forintért. A vételár felét azonban a m. kir. posta fizette és a saját céljaira még ugyanabban az évben felépítette az udvari egyemeletes részt.

Az így kibővített épületben helyezkedett el a debreceni „főpostahivatal”. — A „távirda” akkor még nem volt egyesítve a postá-

* Részben Münnich Aladár építész-nérnök adatai alapján.

val, a távbeszélő pedig Magyarországon ismeretlen volt. Az épület tehát kizárólag a posta elhelyezésére szolgált.

Amidőn később az egyesítés megtörtént, a távirda is ebbe az épületbe költözött, majd — a távbeszélő központot is itt helyezték el. — Az épület rendelkezésre álló helyiségeit a három tagozat berendezése már ebben az időben is meglehetősen zsufolttá tette, pedig a fejlődés mindhárom szolgálati ágazatban még csak azután indult meg igazán. A folyton fokozódó és különösen a távbeszélőnél rohamosnak mondható fejlődés miatt, az épület már 20—25 évvel ezelőtt is szűknek bizonyult a posta-, táviró- és távbeszélőberendezések célszerű elhelyezésére. Ezért a megfelelő elhelyezés gondolata már 1910. körül foglalkoztatta a m. kir. posta illetékes tényezőit.

Különböző tervek merültek fel akkoriban, de ezek különféle okok miatt a megvalósulásig nem jutottak el.

Az első döntő lépés 1915. december hó 3-án történt, amikor a felépítendő postapalota céljaira a m. kir. posta 650.000 koronáért megvásárolta a Hatvan-utca 5—7—9. szám alatti — összesen 1527 négyszögöl területű három telket a rajtalevő régi, roskadozó épületekkel együtt.

A háborús évek egyre fokozódó kiadásai, később pedig a forradalmak és a megszállás megakadályozták a postapalota felépítését, amely pedig lassanként mind nélkülözhetetlenebbé vált.

A nemzeti szerencsétlenségünket okozó trianoni békeparancs s az ezt követő országcsönkítés a posta közigazgatásában is lényeges változásokat idézett elő, mely változások a debreceni postai viszonyokat is érintették.

A megszüntetett nagyváradi magyar postaigazgatóság hatáskörébe tartozott magyar terület igazgatására Debrecenben postaigazgatóságot létesítettek, majd a kassai magyar postaigazgatóság kerületéből megmaradt rész igazgatását ellátó miskolci postaigazgatóság megszüntetése, illetőleg a debreceni igazgatóságba történt beolvasztása után a debreceni postaigazgatóság hatásköre lényegesen kibővült.

Könnyen elképzelhető, hogyha a közben teljesen ódonná vált Piac-utcai épület már a postahivatal céljaira is szűknek bizonyult, mennyire zsufolttá vált az az igazgatóság megalakulása és elhelyezkedése után. Tényleg az igazgatóság kifejlődése és terjeszkedése során a járatí és gazdasági (3) ügyosztályt, valamint a kerületi műszaki felügyelőségét bérelt helyiségekben kellett elhelyezni, sőt a gépkocsik elhelyezésére már jóval előbb garázshelyiséget kellett bérelni.

Amidőn végül a postapalota felépítésére komolyan lehetett gondolni, — ennek terveit egy teljesen kifejlődött főposta és a legnagyobb területű vidéki postaigazgatóság elhelyezéséhez kellett méretezni, illetőleg a meglévő tervezeteket ehhez képest kellett átalakítani. — A tervrajzok változásait azonkívül a gazdasági helyzet kedvezőtlen alakulásai is befolyásolták, később pedig döntő változást okozott az a körülmény is, hogy a város a Déri-múzeum és a körülötte tervezett tágas Déri-tér elhelyezésére az említett három Hatvan-utcai

telek mögött közvetlenül elterülő régi fűvészkert területét szemelte ki.

A posta kénytelen volt figyelembe venni a városnak e múzeum építésével és terének kiképzésével kapcsolatban felmerült építési és művészi kívánságait.

2. ábra. A debreceni postapalota Hatvan-utcai homlokzata.

A város tényleg a postatelek mögötti fűvészkert felhasználásával építette meg a Györgyi Dénes és Münnich Aladár építésmérnökök által tervezett Déri-múzeumot, amely harmonikus külsejével és belsejével, valamint különösen magyar néprajzi osztálya egységes tanító jellegével nemcsak országos, hanem európai jelentőségű. A múzeumépület létesítésére és az előtte elterülő tér artisztikus kiképzésére jelentős áldozatot hozott a m. kir. posta és Debrecen városa is, és így együttes áldozatkészséggel a Déri-teret lezáró postaépület olyan artisztikus és a környezetbe beleillő külsőt nyert, amely a tér művészi kialakításának megfelel.

A közelben levő monumentális nagytemplom, az ódon reformá-

3. ábra. Részlet a debreceni postapalota felvételi terméből.

tus kollégium és az ezekhez hangolt Déri-múzeum megszabták a postapalota klasszikus jellegét is. Münnich Aladár tervező építésmesteri kézzel olvasztotta bele a környezet egységes harmóniájába ezt a szép épületet, gondosan ügyelve arra, hogy a nagy épület a jóval kisebb Déri-múzeumot ne nyomja el, hanem kiforrott, egyszerű ritmusával nyugodt keretet biztosítson annak.

A postatelek teljesen szabálytalan volt. Szabályozása céljából kikötötte a város, hogy a Hatvan-utcából a postatelken át bepillantás nyíljon a meglehetősen elrejtett Déri-térre, viszont a nyitandó utca mentén egy más felépített modern bérház tűzfalai és függő folyosói éktelenkedtek. Szükséges volt még, hogy úgy a Hatvan-utcá-

ban, mint főleg a Déri-téren az épület legalább 3 emelet magasságban épüljön fel.

Mindezek a rendezési kérdések és az ezenfelül természetesen elsősorban a postaépítés szakirányú kívánságai alapos mérlegelést tettek szükségessé és hosszú időt vett igénybe, míg a mai megoldást megtalálták.

A Déri-térre vezető utca megnyitásával a tervező régi városképekből ismert hangulatos kapuboltozatokat oly módon használta fel, hogy a szomszédos tűzfalak mögött éktelenkedő régi függő folyosókat a szem elől eltakarja. A kapu áthidalásokból megkapóan ér-

4. ábra. Részlet a debreceni postapalota felvételi terméből.

vényesül a Déri-múzeum épülete és viszont a Déri múzeumtól a postaépület felé zárt egységként mutatkozik a tér déli oldala.

Az a körülmény, hogy a rendelkezésre álló hitel nem engedte meg az egész épület három emeletesre való építését, viszont ennek következtében a párkányokat mégis magasabbra kellett építeni, az építés áldozatokat kívánt, de azokat a posta vezetősége Debrecen város érdekében meghozta.

A posta a telekből Debrecen szab kir. városnak — a Déri-tér szabályozása céljából 306.12 négyszögölnyi, míg a Déri-teret a Hatvan-utcával összekötő 12 méter széles Múzeum-utca nyitására 253.60, összesen tehát 559.72 négyszögölnyi részt ingyen és tehermentesen engedett át. Ezzel szemben kapott a várostól a Hatvan-utcában 16.40 négyszögöles telket, ugyancsak ingyen és tehermentesen, azért, hogy az épület pontosan az utca szabályozásai vonalába ke-

rüljön. A város vállalta az utca rendezését és közműekkel való ellátását is.

Az építkezés az 1929. év őszén kezdődött és Münnich Aladár budapesti építészmérnök tervei alapján az 1931. év tavaszán készült el. A postapalotába az igazgatóság ügyosztályai, segédhivatala, kényszerű és anyagraktára, valamint az I. számú postahivatal postai tagozata május 1-ére beköltözött, míg a táviró és távbeszélő egyenlőre a régi helyiségeiben maradt a Ferenc József-úton. A postapalotában ugyanis teljesen új koncentrációs táviróváltó és az automatikus távbeszélő szerelése még hosszabb időt vett igénybe. A szerelések 1931. december hó első napjaiban készültek el és amikor az átkapcsolások a régi helyiségből az új épületbe megtörténtek, a táviró és távbeszélő is az új palotában nyert végleges elhelyezést.

Az épület Déri-tér felőli homlokzatrészeiben az I. emeleten van elhelyezve, a postaigazgatóság vezetőjének és helyettesének hivatali helyisége, továbbá a személyzeti (1) ügyosztály. A II. emeleten a járatí és gazdasági (3) ügyosztály, a III. emeleten pedig a jogi-vizsgálati és statisztikai (2) ügyosztály, valamint a postakezelési (4) ügyosztály. A Hatvan-utcai rész II. emeletén van a táviró-, távbeszélő- és rádió (5) kezelési és üzleti ügyosztály, míg a III. emeleten nyert elhelyezést a műszaki (6) ügyosztály.

A két homlokzatot összekötő Múzeum-utcai rész emeletén találjuk az igazgatóság kisebb könyvtárszobáját, a segédhivatalt, a tanfolyam termet, végül a délutáni ügyeletes szobáját.

Az igazgatóság előadó személyzete akként nyert elhelyezést, hogy egy-egy szobában csak egy, kivételesen két előadó dolgozik. Biztosítja a nyugodt és gyors munkát az a körülmény is, hogy minden ügyosztályvezetőnek és minden előadónak, illetve szobának külön-külön távbeszélő készüléke van. — Az igazgatóság egyik büszkesége a szépen berendezett, hatalmas méretű tanács- és könyvtárterem a Déri-térre nyíló ablaksorával, mely teremben az igazgatóság 7.000 kötetes könyvtárának egy része, — a szakkönyvek vannak elhelyezve.

Az I. számú postahivatal két bejárata a Hatvan-utcán van. Az egyik a nagy felvevőterembe, a főpénztárhoz és az éjszakai felvételi helyiséghez vezet, míg a másik a csomagfelvételi teremhez, ahová a fiókbérlők is bejárnak. Erre lehet a főnökhöz és főnöki irodához is eljutni.

Az épület e részének díszje a gondos izléssel megtervezett és célszerűen berendezett két felvételi terem, amelyek közül az elsőnek a kiképzése egy modern bankteremnek felel meg.

A táviró, valamint a helyközi és a helyi automata távbeszélő központok a műszerészmuhelyel, az öltöző-mosdó- és pihenő szobákkal az I. emeleti részen helyeztetek el. Az épület földszinti részén van a garázs, a műhely és különféle raktárak, a pincében a gőzfűtés céljára szolgáló kazánház, a szénraktár, az akkumulátorkamara és a mosókonyha.

Az épület Déri-téri frontjának II. emeletén van még az igazgatóság vezetőjének természetbeni lakása is. Ezenkívül az épületben

lakik a helyközi és atutomata távbeszélő, valamint a táviró üzem-mérnöke, továbbá a vezető-műszerész, a gépész és a házmester.

A postapalota építésével a posta nagy áldozatokkal egymillió pengőt meghaladó költséggel — az igazgatóság és az 1. számú postahivatal részére a kor követelményeihez mért és a forgalom emelkedése esetén is megfelelő, modern otthont létesített, sok vállalkozónak és munkásnak munkát adott, a város középületeit pedig egy monumentális palotával szaporította.

Közel hat évtizeden át járt a debreceni közönség a Ferenc József-úti egyemeletes régi házba postai ügyeit elintézni. Az ódon épület kapuinak bezárásakor a közönség gyorsan megszokta az új helyzetet, a posta alkalmazottai pedig nagy örömmel vonultak be a régi, egészségtelen, szűk és dohos helyiségekből a higiénia követelményeinek is mindenben megfelelő tágas, új postapalotába.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

Németország: A birodalmi postaminisztérium támogatásával a német Aeró-Szövetség ez év okt. hó 2-án u. n. biztonsági repülőutakat végeztetett, amelynek keretében kísérleti úton igyekeztek feleletet találni arra a kérdésre, hogy a sport-repülőgépek mennyire alkalmasak rendszeres postaközvetítésre. A birodalmi postaminiszter támogatása abból állott, hogy a biztonsági repülés keretében postaledobóversenyt rendeztetett, amelynek győztese részére jelentékeny összegű díjat és levélzsákot bocsátott a kísérletek céljaira, az Aeró-Szövetség rendelkezésére. Ebben az egyedülálló versenyben 65 repülő vett részt. Ezek Magdeburg, Lipcse, Cottbus és Stettin városok repülőteréről kiindulva 3 darab egyenként 5 kg. súlyú postazsákot vittek magukkal, amelyek közül egyet Jüteborg vagy Schvedt, egyet Potsdam és az utolsót Berlin-Tempelhof repülőter felett kellett ledobni. A ledobó állomásokon: 10:10 m. kockamezőt jelöltek ki, mint a ledobott posta célját; a célt szándékosan nem feltűnő módon, mindössze néhány kisebb méretű zászló jelezte. A célmező közepén kisebb fehér lepedő volt kifeszítve. Dél előtt 10 óra 22 perctől déli 12 óráig — későbbi beérkezés a versenyből való kizárást jelentett — a 65 repülő közül 62 érte el a célját, de a repülőknél mindössze alig 10 százaléka ismerte fel nyomban a célmezőt, anélkül, hogy azt hosszasan keresgélte volna.

A ledobott postazsák csak egész kivételes esetben esett a célmezőre, de csak-

nem valamennyi azok közelében ért földet, jobbára a cél mögött, mert a repülők nagyobb része a postakidobásban gyakorlatlan volt és későn dobták ki a postazsákot, nem számítva arra, hogy a cél megpillantása után a repülőgép még jelentős darabot megy előre. A repülőgép vezetői kevés kivétellel a célmező fölött meglehetősen alacsonyan, sokszor 10—20 méterre leereszkedve repültek el. Ezt a mérés próbálkozást az aránylag szép idő is megkönnyítette. Felejthetetlen látvány volt, amint a gyors járású repülőgépek hirtelen lecsaptak a célra és azután gyorsan eltűntek a nézők szeme elől. A ledobott postazsákokat csak a cél közepétől való távolságok lemérése után szedték össze. A ledobás következtében egyetlen zsák sem nyílt fel. A zsákok külön e célra az Aeró-Szövetség által előállított címtáblákkal voltak ellátva.

A verseny résztvevői a beszolgáltatott postazsákok és a végrehajtott postadobások számarányába megállapított egységdíjat s emellett a levegőben megtett út minden kilométerre után költségtérítést kaptak a német postától. (D. V. Z. 1932. 42.)

(k. j.)

A háború utáni időkben a német posta személyzete is sokféle változáson ment keresztül, míg végül is kialakult annak 4 állandónak mondható csoportja. A háború előtt ugyanis a német postánál az alkalmazottak 3 szigorúan elkülönített karba tartoztak, amelyeknek tagjai azonban az egyik karból a másikba semmiféle címen

át nem léphettek, oda átminősítésüket nem kérhették. Ma már e 4 kar tagjai bizonyos előfeltételek mellett korlátolt mértékben a legközelebbi magasabb kar tagjai sorába is átminősíthetők.

A birodalmi német postánál ez időszert megkülönböztetjük 1. a magasabb (nálunk közigazgatási), 2. a felső (nálunk forgalmi), 3. a középső (nálunk üzemi) tisztviselők és 4. az alsó (nálunk altiszti) alkalmazottak pályacsoportját.

1. A német posta legmagasabb tisztviselői kar tagjai sorába tartoznak a szűkebb értelemben vett közigazgatási tisztviselők. Régebben e pályán dolgozóktól a középiskolai érettségi vizsgán kívül csak az u. n. magasabb közigazgatási vizsga letételét kívánták meg, mint iskolai elő és később mint szakvégzettséget. Egyetemen vagy valamely főiskolai oklevelet nem kellett föltétlenül megszerezni. Ezek a régi alapon közigazgatási állásra minősített postatisztviselők ma az egyetemi végzettséget felmutató újabb keletű alkalmazottakkal egyforma elbírálásban részesülnek. Régebben a magasabb közigazgatási postatisztviselő pályafutása a német postánál kb. a következő volt: gyakoronokjelölt (Postelev), akit a posta szakvizsga letétele után kineveztek postagyakornokká, majd később valamely kezelőhivatalhoz kezelő tisztviselőnek (Postsekretär), majd a közigazgatási vizsga megszerzése és közigazgatási munkahelyen történt alkalmazása után felügyelői, igazgatói, postatanácsosi fokozatokat ért el a közigazgatási tisztviselő. Azok a tisztviselők, akik a magasabb közigazgatási vizsgát nem tették le, nem lehettek közigazgatási tisztviselők, hanem hivatalvezetőkke nevezettek ki.

Ujabbán már a közigazgatási pálya a német postánál is kétféle, aszerint, amint az illető a fogalmazási vagy a műszaki szolgálatban óhajt állandó alkalmazást találni. A postaközigazgatás tisztviselői valamely jogi, vagy műszaki főiskola oklevelén kívül ugyanazt az államvizsgát kötelesek megszerezni szolgálatbalépésük előtt, amely a német igazságügyi és szűkebb értelemben vett közigazgatási tisztviselőkre kötelező. A postaműszaki tisztviselők vagy a táviró-, távbeszélő- vagy a gépészeti, esetleg a magas építészeti szakban nyerne alkalmazást. A német postánál közigazgatási szolgálatot teljesítő tisztviselők száma 2164; ezt a létszámot azonban az újabb rendelkezések szerint az elhalálozás és nyugdíjazás folytán történő természetes kiválás révén kb. a felére óhajtják csökkenteni. A felszabaduló állásokat a forgalmi kar szaporítására fordítják.

2. A német posta forgalmi tisztviselőinek száma ezidőszert 40.040 fő; ezt a jelentékeny számot természetes kiválás útján legközelebb 20.000 főre óhajtják leszállítani, illetőleg a nyugdíjazás és az elhalálozás folytán megüresedő helyeket csak bizonyos százalékos arányban töltik be; a többit a közép, illetőleg üzemi tisztviselői állások szaporítására használják fel. A német forgalmi tisztviselők pályája csak érettségizett fiatalság részére szolgál elhelyezkedésül. A pálya túltömöttsége miatt az új felvétel már évek óta szünetel. Egyébként a postai szolgálatban alkalmazottak részére az életkor legmagasabb határa a 25, a műszaki szolgálatba kívánczoknál a 28 év. A forgalmi tisztviselők a mi alap-, és szakvizsgánknak megfelelő kettős vizsga letétele után számíthatnak tisztviselői kinevezésre. Ezek közül a szakvizsga annyira szigorú, hogy a jelentkezőknek átlag csak 10%-a szerzi azt meg. 1923 év óta ez a vizsga is könnyebbé tétetett.

3. A középső (üzemi) tisztviselők csoportja — úgy mint nálunk — vegyesen férfi és női alkalmazottakat foglal magában. E kar részben a jó minőségű és az előírt szakvizsgát megszerzett altisztek csoportjából, vagy pedig azokból a katonai altisztekből kerül ki, akik legalább 12 évi katonai szolgálatot tudnak felmutatni. E csoport tagjaitól a népiskolánál magasabb iskolai képzettségeket nem kívánnak. A felvételt azonban általános ismereteket követelő vizsga előzi meg. A női alkalmazottaknál a liceum vagy valamelyik középiskolai végzettség az előfeltétel a postai alkalmazásnál. A női alkalmazottak 17—25 éves korukig kérhetik a postai szolgálatba való felvételüket. E csoportba ezidőszert 78.578 alkalmazott tartozik.

4. Az altisztek csoportjába úgy mint nálunk, megkülönböztetik a tulajdonképeni postalaltisztek, továbbá a vonalfelügyelők és vonalmesterek csoportját. Az altiszt mint küldő, illetőleg kiségitő szolgálja kezd meg szolgálatát. A küldőcök már 14 éves koruktól kezdve postai szolgálatot teljesíthetnek mint táviratkézbésítők, levélgyűjtők stb. Az altisztek létszáma ezidőszert 118.135. Ezenkívül a német posta is alkalmaz több ezer kiségitő munkaerőt, mint táviró munkást vagy kiségitő szolgát. (Schw. P. T. Z. 1932, 34.)

(k. j.)

Most jelent meg a birodalmi német posta évi jelentése az 1931 költségvetési évről. A német költségvetési év nem esik egybe a naptári évvel és az 1931 április 1-étől 1932 március 31-ig terjedő időszakot foglalja magában. Az évi jelentés négy főcsoportra osztva tárgyalja a német posta

eseményeit: 1. Általános rész. 2. A német posta üzletágai. 3. Személyzeti rész és 4. Pénzügyi eredmények. Mint függelék e négy részhez csatlakozik az 1931. évre vonatkozó statisztikai táblázatok összeállítása.

Az általános részben mindenekelőtt bejelenti a posta vezetősége, hogy a munkanélküliségre való tekintettel a posta-üzem racionalizálási munkálatait az elmúlt költségvetési évben lényegesen lassították. Ezzel ha közvetve is, de a német posta vezetősége kénytelen volt beismerni a szaklapok által már régebben megállapított azt a tényt, hogy az utóbbi évek üzemracionalizálási törekvései elsősorban személyzet megtakarítást tűztek célul maguk elé.

A költségvetési év folyamán végrehajtott fizetéscsökkentés 130.000.000 birodalmi márka megtakarításra vezetett. A német posta kedvezőtlen anyagi helyzetére tekintettel az anyagbeszerzéseknél csak a legszükségesebb mennyiség beszerzésére szorítkozik. Ezzel szemben a raktárkészleteket az előző évekhez képest szokatlan mértékben kimerítették.

A postahivatalok és szervek, száma 1932 március végén 60.954 volt. (Előző évben 59.461).

A forgalmi adatok arról tanuskodnak, hogy a gazdasági válság az elmúlt költségvetési évben sokkal inkább éreztetted kedvezőtlen hatását, mint az előző évben. Súlyos a forgalomvisszaesés a táviratoknál, mert az előző ével szemben a visszaesés 20.4%. A levélforgalomnál 8.3; a beszélgetések darabszáma 6.5; a főállomások száma 4.7; a mellékállomások száma 3.8%-al kevesebb, mint az előző évben. A csomagforgalom 10.6%-al csökkent. A postautalvánnyal továbbított pénzüsszeg 13.2, a postacsekk útján kifizetésre került összeg pedig 12.9%-al kisebb, mint az előző évben. Emelkedés a postacsekk-forgalomban résztvevő számlatulajdonosok és a rádióelőfizetők számában mutatkozott: az elsőnél 2.1, a másodiknál 17.7% az emelkedés. A német posta építkezési tevékenysége is lényegesen csökkent az elmúlt költségvetési évben. A forgalmi adatok között érdeklődésre tarthat számot az évi jelentésnek az a megállapítása, hogy amíg a zárt levelek darabszáma 3160.8 millióról 3068.7 millióra csökkent az előző évi forgalommal szemben, ugyanakkor a levelezőlapok darabszáma 1269 millióról 1335 millióra emelkedett.

Noha a személyszállító gépkocsik száma 12.109-ről 13.342-re emelkedett, az egész év folyamán szállított utasoknak a száma 87.8 millióról 71.2 millióra esett vissza. A

közúti postaszállítás gépkocsiüzemelését a német posta egyelőre felfüggesztette. E téren a német posta így is feltűnő eredményekre hivatkozhatik, amennyiben a 836 gépkocsi üzemvezető hivatal felügyelete alatt álló 1322 közúti gépkocsi-menet összesen 2695 postaügynökség és 16.388 fa-luzó levélhordón keresztül mintegy 8.8 millió lakos postai szükségeltét van hivatalva kielégíteni.

A német posta mozgópostakocsi parkját az elmúlt költségvetési évben 86 új kocsi üzembeállításával szaporította; ezek közül 40 darab 20 méteres kocsi is volt gyorsvonatban közlekedő postamenetek használatára. Ezzel a német posta üzembenlévő 20 méteres mozgóposta kocsijainak a száma 254-re emelkedett.

A német posta alkalmazottjainak a száma 1932 március végén 237.076 (előző évben 241.041). A díjnokoknak a száma 11361-ről 4984-re csökkent. Műhelyekben és a vonalépítésnél 8283 munkás volt alkalmazva; betegek és szabadságon lévők állandó helyettesítésére felvett ideiglenes alkalmazottak száma 37.786 (1931: 31.470). Iparosok, munkások, gépkocsivezetők száma 33.549 (1931: 30.620). Postaügynökségeknél és postaállomásoknál 37.424 alkalmazott dolgozott. A német posta összes alkalmazottainak a száma az elmúlt költségvetési évben 358.978 fő volt (1931: 377.322).

Az évi jelentés kiemeli, hogy a német posta törekvése és személyzeti politikájának vezető gondolata az volt, hogy a gazdasági helyzet rosszabbodása következtében a lehető legkevesebb munkaerőt bocsásson el az állandó alkalmazásból. Ezzel szemben a halálozás, illetőleg nyugdíjazás útján megüresedett állások be nem töltésénél igyekezett a forgalomcsökkenés következtében feles munkaerőtől részben szabadulni. Ez természetesen az előlépési viszonyok rosszabbodására vezetett. Az elmúlt költségvetési év folyamán a személyzet utánpótlásának biztosítására 25 törvényeszéki joggyakornokot vett át a posta fogalmazógyakornoknak, 16 mérnökgyakornokot pedig a műszaki szolgálat részére vett fel; ezenkívül 60 műszerész gyakornokot, 150 műszerészt, 250 kezelőnt, 80 vonalfelügyelőt, 350 kiegészítőszolgát és 50 postaküldőncöt alkalmazott újonnan a német posta. Súlyos helyzetbe hozta a német postát az az elnöki rendelet, amely a kiszolgált katonai altiszteknek fokozottabb mérvű elhelyezését tette kötelezővé a postaintézetnél is. Ezek közül 400 a tisztviselői, 1600 pedig az altisztzi karba vétetett át. Ezenkívül a vámigazgatásnál feleslegessé vált 256 vámgyakornokot is kény-

telen volt a német posta személyzeti létszámába átvenni.

A személyzet egészségi állapota kedvezőtlenebb volt az előző év hasonló időszakánál. Ezt főképpen a jelentékeny mérvű spanyolnátha elterjedésének tudja be az évi jelentés.

A német posta jövedelemcsökkenése okozta azt, hogy az elmúlt költségvetési évben az alkalmazottak lakáshiányának enyhítésére az előző évi 20,5 millióval szemben csak 9 millió birodalmi márkát tudott személyzeti lakások építésére fordítani.

Az évi jelentés a posta vezetésének takarékosra irányuló törekvései győzelmét látja abban, hogy a dologi kiadások megszorításával sikerült a bevételcsökkenés következtében előálló költségvetési hiány mintegy öthatodrészt eltüntetni, úgy, hogy csak 34,7 millió birodalmi márkát, tehát az előirányozottal szemben mutatkozó bevételcsökkenésnek mindössze egyhatod részét kellett a posta tartalék-alapjaiból fedezni. A posta egyes üzemi ágazataiban jelentkezett bevételek az előző évi bevételekkel szemben perszenteszerűen a következő változást mutatják:

	1930	1931
A postaiüzem bevétele	55,7%	55,8%
Postacsekkszolgálat bevétele	2,5%	3,1%
Tiváró bevétele	3,7%	2,2%
Távbeszélő bevétele	32,3%	34,3%
Rádió bevételek	4,3%	3,2%
Vegyés bevételek	1,5%	1,4%
Viszont a kiadási tételeknél a %-os arány a következőképpen változott:		
Az egyes üzletágakkal kapcsolatos kiadások	17,8%	12,2%
Személyzeti kiadások	60,2%	62,2%
Dologi kiadások	5,7%	4,4%
Tőkekamat	1,1%	2,1%
Leírások	8,2%	8,7%

Ehhez jön még a tartaléktökből igénybe vett összeg (1,5%) és az állampénztárba beszolgáltatott összeg (11,9%), összeg szerint 226,6 millió RM.)

A személyzeti kiadások az üzemi kiadásoknak mintegy 69,4%-át tették ki. (1930-ban 64,7%), D. P. 1932. 41.) (k. j.)

A német posta ez év márciusában az újságkiadóvállalatok szorgalmazására új küldeményfajt rendszeresített az újságok és folyóiratoknál postán való szállítására. Ezt a küldeményfajt „Postzeitungsgut”-nak nevezte el (kb. megfelel a mi „újságcsomag”-jaink fogalmának). Ezeket a német újságcsomagokat, amelyeket rövidítve P. Z. G.-vel jelöl a német postai nyelv, a

hírlapkiadóvállalatok, hírlapterjesztővállalatok, vagy újságárúsítók címére adják fel. Ez év márciusa előtt ezeket a tömeges hírlappéldányokat a hírlapkiadóvállalatok nem postai, hanem más (vasúttal, autóval, repülőgéppel stb.) úton szállították címzettjeikhez. A posta ezeket az újságcsomagokat címzettjeiknek a postaszállítómenetek beérkezése után nyomban, tehát még a pályaudvaron átadja és e különleges újságcsomagok szállítására kedvezményes díjszabás mellett vállalkozik. E küldeményfajt a német posta kezdetben csak néhány vasúti menettel és néhány újságra korlátozva fogadta el szállításra. A kísérleti idő alatt szerzett tapasztalatok alapján a német hírlapkiadóvállalatok képviselével a német posta megegyezett és ez év november hó elsejétől kezdődően lényegesen kedvezőbb díjszabási tételek alkalmazásával az újságcsomagokat bármely feladótól általában elfogadja a következő feltételek mellett:

Újságcsomagokat a szállításra használt eszközök férőhelyének arányában a posta bármely újságkiadóvállalattól elfogad és postai szállítmányként továbbítja vasúti és gépkocsi meneteivel. A szállítási díj két tételből alakul: a távolsági és a súlydíjből, mely utóbbi díj az egy és ugyanazon feladó által valamely menettel továbbítandó példányok összsúlya után, tehát nem darabszám szerint állapítandó meg.

A távolsági díj 10 km-ként 20 pfennig; a súlydíj a környékbeli forgalomban (50 km-es körzetben) kilónként 2,5 pfennig, a távolsági forgalomban (50 km-en túli körzetben) 5 pfennig kilónként. Folyóiratokért, amelyek egy és ugyanazon a napon legalább 500 kg. összsúlyban, noha különböző vonalokra szóló újságcsomagokban kerülnek feladásra, a súlydíj a távolsági forgalomban kilónként 4 pfennigre csökken, ha a kiadó a továbbításra felhasználandó postamenet megválasztását a postára bizza.

Abból a célból, hogy az újságcsomagok továbbításánál a mérlegelés következtében késés ne álljon be, a kiadóvállalat kérelmére a naponként feladásra került újságcsomagok súlyát kimutatások alapján a példányszámoknak az egy példány súlyával történt beszorítás útján utólag is meg lehet állapítani. Ebben az esetben a burkolat súlya figyelmen kívül hagyható.

A szállítási díjakat az újságkiadóvállalatok díjelőlegjéből negyedévenként történő leszámolás útján vonja le a felvevő postahivatal.

Nagy előnye e rendszernek, hogy valamely vállalatnál megjelenő többféle lap-példány közös csomagolásban is felad-

ható. Az újságsomagokban az újságok szokott mellékletei, számlák, a lakpiadó-vállalat közleményei, hirdetésményei díjmentesen mellékletenként, tehát külön díjak lerovása nélkül is csatolhatók, ha egyébként e mellékletek a nyomtatványok feltételeinek megfelelőek.

E küldemények címiratának felső bal szegletén széles vörös kört kell rajzolni; ettől jobbra a küldemény megnevezését („Postzeitungsgut”) kell kövér betűkkel feltüntetni. A címiraton az újságsomagban elhelyezett lappéldányok darabszámát is jelezni kell, s ezenkívül a címzett pontos címadatait is fel kell tüntetni.

Ha az újságsomag címzettje a pályaudvaron nem jelentkezik küldeményéért, a posta kívánatra házhoz kézbesíti. Ezt a körülményt azonban az újságkiadóvállalat köteles a kézbesítőhivatallal előre közölni és a kézbesítési díjat előre megfizetni.

Az újságsomagok feladása három példányban kiállított feladójegyzék mellett történik. Az újságsomagokat csak pályaudvari hivataloknál lehet feladni. Erre a célra az újságkiadóhivatal székhelyén kívül eső pályaudvari postahivatal is választható. Az újságsomagok expresszkézbesítését is kérhetik. (V. N. 1932. 42.)

(k. j.)

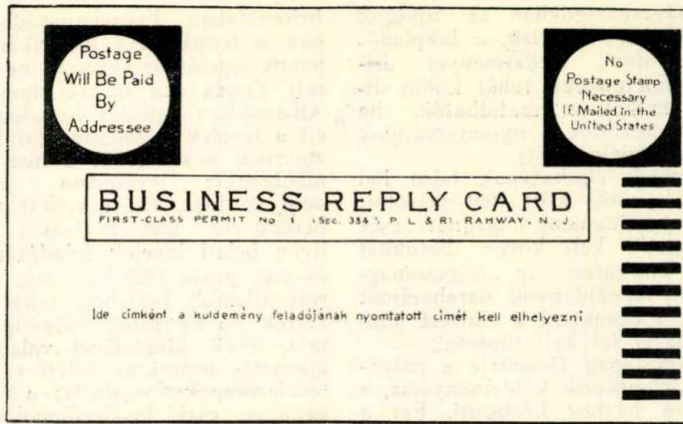
Üzleti válaszelevél. A magyar posta tudvalevően 1930 év február hó 1-től kezdve bevezette az üzleti válaszelevelet, illetőleg a válaszelevelezőlapot, mint új küldeményfajt, és megengedte, hogy a belföldi forgalomban a válaszáadásra szánt ezek a leveleborítékok, vagy levelezőlapok már előzetesen oly megjelöléssel legyenek ellátva, mely szerint a válaszelevél bérmentetlenül is postára adható; ebben az esetben a posta a válaszelevél, vagy levelezőlap szállítási díja fejében a címzettől, tehát az eredeti levél feladójától nem a portós küldeményért járó dupla díjakat, hanem csak a rendes díjat és a rendelkezésben megszabott mérsékelt pótdíjat szedi be. E berendezésnek az üzletemberekre az az előnye van, hogy nem kell üzleti leveleikhez előre felbélyegzett borítékot, avagy levelezőlapot csatolniok és kitenni magukat annak az esetlegességnek, hogy az előre felbélyegzett e küldemények nagy részét a címzettek saját céljaikra felhasználják, hanem csak azoknak a válaszeleveleknek a díja fogja utólag az eredeti levél feladóját terhelni, amelyek üzleti megrendeléssel, vagy a kívánt, esetleg az eredeti levél feladója által várt válasszal érkeznek hozzá vissza. Hasonló berendezkedés nemcsak nálunk, hanem az észak-amerikai Egyesült Államok postáinál, továbbá Hollandiában, Dániában, Belgiumban, Nagy-

britannában, Franciaországban és Svájcban is fennáll. Az Amerikai Egyesült Államok legelőször vezették be e küldeményfajt. Ennek oka az volt, hogy az Egyesült Államokban belföldi forgalomban is fennáll a levelek bérmentesítési kényszere. Az amerikai posta tehát a nem teljesen bérmentesített levélposta küldeményeket nem szállítja. Ezért kellett megszerezni e berendezés életre hívásával a lehetőséget ilyen üzleti levelek feladására. A holland és dán posta 1929-ben, míg a többi felsorolt államok 1931-ben, tehát utánunk vezették be az üzleti válaszevelek forgalmát. Svájc kivételével valamennyi postai igazgatás ismeri az üzleti válaszevelek és levelezőlapok forgalmát; a svájci posta azonban csak levelezőlapokat fogad el ilyen minőségben.

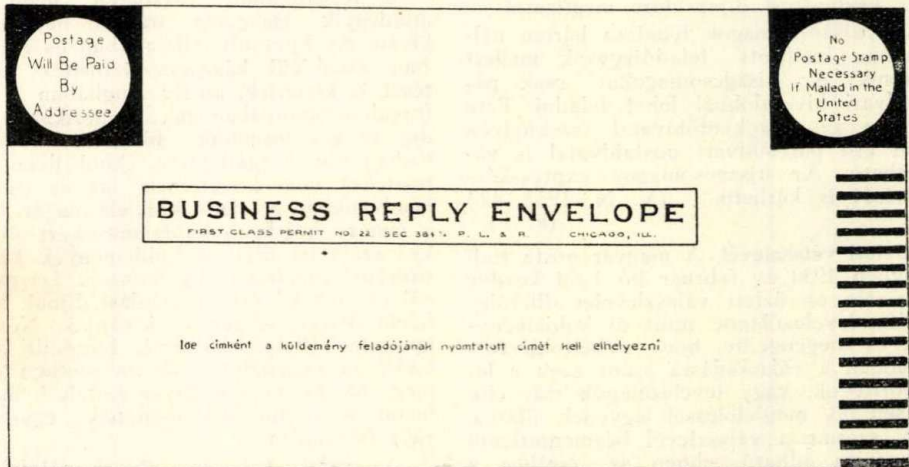
E forgalomban résztvevő feladóktól mindegyik igazgatás írásbeli bejelentést kíván. Az Egyesült Államokban és Angliában ezenkívül kézpénz-biztosíték lefizetését is kívánják, amely Angliában a havi forgalom arányában nő, Amerikában pedig az évi forgalom bizonyos (10—20) %-ban van megállapítva. Ahol ilyen biztosítékot nem követelnek, ott az írásbeli beadványban a feladó kötelezi magát, hogy a címére beérkező küldeményekért esedékes szállítási díjat a küldemények kézbesítésénél megfizeti. Egyik-másik igazgatásnál az engedélyért az ajánlási díjnak megfelelő összeg lefizetését kívánják. Némely igazgatás (Belga, Holland, Egyesült Államok) az engedélyt csak az esetben adja meg, ha az engedményes kötelezi magát bizonyos számú küldeménynek egyszerre való feladására.

Az üzleti válaszevelek és válaszelevelezőlapok külseje rendszerint előre meg van határozva. A következő oldalakon bemutatjuk az Amerikai Egyesült Államok üzleti válaszelevelezőlapjának (Business Reply Card) illetőleg válaszevelelének (Business Reply Envelope) mintáját.

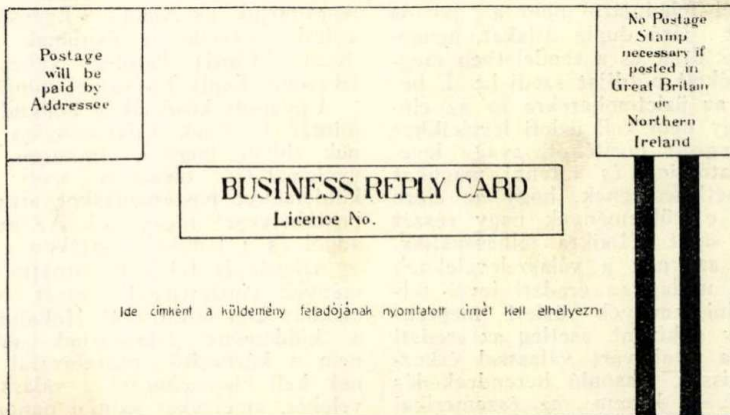
Ugyanott közöljük a holland és a svájci mintát is. Ezek valamennyien megegyeznek abban, hogy a címiraton feltűnő figyelmeztetés olvasható, mely szerint a küldeményt postáraadáskor arra nem kell postabélyegyet ragasztani. Az amerikai, az angol és a holland mintákon az engedély ügyszámát is fel kell tüntetni. A küldemények címzettjének nevét nyomtatott alakban kell feltüntetni. Hollandiában nem a küldemény feladójának nevére, hanem a kézbesítő postahivatal vezetőjének kell visszacímezni a válasz üzleti leveleket, amelyeket azután naponként egyszer házhoz kézbesítenek, de kívánatra hosszabb időn keresztül is gyűjtik és egy-

1. ábra

2. ábra.

3. ábra.

<p><u>Vorzichtig Breekbaar</u></p> <p><u>Antwoord-Brief</u></p> <p>Aan den Heer Directeur van het Postkantoor</p> <p><u>Rotterdam</u></p> <p>Afzender</p>	<p>Kan binnen tien dagen desnoods ongefrankeerd worden verzonden Machtiging Nr ... Ref. Nr</p>	<p><u>Antwoord - Kaart</u></p> <p>Kan des- noods on- gefrankeerd worden ver- zonden. Op grond van machtiging Nr. ... betalen wij het port!</p> <p>Aan den Heer Directeur van het Postkantoor</p> <p><u>Rotterdam</u></p> <p>Ref. No. <input type="text"/></p>
<p>Afzender: Naam Adres</p>		

4. ábra.

<p>Geschäftsantwortkarte Carte commerciale-réponse Cartolina commerciale-risposta</p>	<p>Nicht frankieren Ne pas affranchir Non affrancare</p>
<p>Das Porto wird vom Empfänger bezahlt</p> <p>Port à percevoir sur le destinataire</p> <p>La tassa vien pagata dal destinatario</p>	<p>Íde címként a küldemény feladójának nyomtatott címét kell elhelyezni</p>

5. ábra.

szerre, a kívánt napon kézbesítik azokat a címzettnek. Ebben az esetben a kézbesítendő küldeményekről a holland posta kimutatást készít, amelyen a kézbesítés alkalmával esedékes összeg is fel van tüntetve.

E küldemények díja a szabályszerű levéldíjból és a különleges kezelésért számított pótdíjból áll. (Az Egyesült Államokban küldemény darabonként 1 cent, Angliában $\frac{1}{2}$ shilling, Hollandiában 1 cent, Franciaországban 15 centimes). Ez a pótdíj azokban az államokban, ahol a bérmentetlen, vagy hiányosan bérmentesített levelek portózása bevezetett eljárás, mindenütt lényegesen kevesebb a portótételnél, amely rendszerint a rendes díjak $1\frac{1}{2}$ –2-szeresét teszi ki.

A német posta maga szempontjából utóbbi időben szintén foglalkozott az üzleti válaszlevelek intézménye rendszerítésének gondolatával, azonban azt találta, hogy annak bevezetése különösebb előnyöket e levelek feladóinak aligha biztosít. Szerinte ugyanis azokban az államokban, ahol a levélpostai küldeményeknek bérmentesítése a feladónál kötelezően kimondva nincs, ma is meg van adva a lehetőség, hogy a címükre érkezett bérmentetlen levélpostai küldeményeket minden nehézség nélkül megkaphassák. (V. N. 1932. 35.) (k. j.)

Svájc A svájci postaigazgatás talán az egyetlen valamennyi postaigazgatás között, — amely legalább is elvben — a női munkások szaporítására határozta el magát. A svájci postaigazgatás ezidőszerint 1495 női munkást foglalkoztat, amely a 16.317. főből álló postaszemélyzetnek 9.16⁰/₀-át teszi. E női postalkalmazottak közül csupán egyetlen egy a kinevezett tisztviselő, 380 a mi kincstári hivatalainak megfelelő postai szerveknél beosztott kezelő, 1074 postamesteri alkalmazott és 40 kisegítő szolgálai minőségben teljesít postai szolgálatot. A 380 kezelő közül a vezérigazgatóságnál 110, a kerületi igazgatóságoknál 11, a kezelési hivataloknál pedig 259 van beosztva. A vezérigazgatóságnál beosztott 110 női alkalmazott közül legtöbb gépiró, irodai és az utalványle számláló hivatalban kezelői és csupán egyetlen munkás végez titkári, tehát minősített teendőket. A kezelési hivataloknál alkalmazott női munkások nagyobb része a felvevő munkahelyeknél ül, kivéve a nehézség minősített csomag- és pénzfelvevő munkahelyeket. Postamesteri hivataloknál különösen, ha kisebb forgalmú hivatalról van szó, a női munkásról a teljes szolgálatot ellátja.

A svájci postaigazgatás alapos előta-

mulmányok után arra az eredményre jött, hogy a női munkaerő a testi munkát nem kívánó egyszerű postakezelési szolgálatra jó eredménnyel alkalmazható. Különösen megfelel a nő mint irodai munkaerő, továbbá a kezelőhivatalok belső szolgálatában. A közönséggel érintkező munkahelyeken már csak a kiválóan jó készletű és postai szakismereteket kellő mértékben elsajátító női alkalmazottat lehet beosztani. Kis forgalmú postamesteri hivataloknál a nő nehézség nélkül látja el az egész postai szolgálatot.

A számítások eredményeként a svájci igazgatás a 380 főnyi kezelőnői létszámot 680 főre óhajtja emelni. A tényleges szaporítás azonban csak akkor következhetik be, amikor a forgalom emelkedése a posta vezetését újabb munkások alkalmazására kényszeríti. Addig csak a női munkásokban beálló hiányt szabad női munkaerővel pótolni. Újabb munkásoknak, mint munkaerő szaporulatnak felvétele csak lassankint, a forgalom emelkedésének arányában történhetik.

Egyébként a svájci női alkalmazottak a mi viszonyainkhoz képest lényegesen jobb fizetést élveznek, mert évi járandóságuk lakbér és a drágasági segélyen kívül évi 2400—5700 svájci frank között váltakozik, ami a mi pénzünk szerint évi 2640—6270 pengő között mozgó évi fizetést jelent. A női kezelők nagyobb része (több mint 50⁰/₀-a) 2500—3000 svájci frank (2750—3300 pengő évi fizetést huz). (Schw. P. T. z. 1932. 31.) (k. j.)

Argentína. A visszajelentések elintézésénél sok esetben nem járnak el a hivatalok még nemzetközi forgalomban sem kellő körültekintéssel. Erről tesz tanúságot az alábbi tragikomikus történetke, amelynek szenvedő hőse a szaklapok állítása szerint Buenos-Aires városában szolgálja postaintézetét kétes körültekintéssel. — A történet szerint postacsomag érkezett New Yorkból egy buenos-airesi kereskedő címére. A csomag kezelés közben nyilvánlatból kiesett. A new yorki feladó megrekklamálta küldeményét. A tudakozványt a rendeltetési hivatal a következő elintézésel küldte vissza a felvevő hivatalhoz: A csomag nem volt kézbesíthető, mert 1. a címzett ismeretlen; 2. mert a csomag tartalmát a patkányok feltápták.

Az amerikai posta azonban nem volt megelégedve az elintézésel és a vizsgálat kiegészítését kérte azzal az indokolással, hogy a csomag a feladó igazolása szerint 15 darab revolvert tartalmazott. (P. Z. 1932. 5.) (k. j.)

Engedély nélkül működő rövidhullámú adóállomások Németországban. Kölben nemrégén csempészárú után kutattak és eközben sikerült egy be nem jelentett rövidhullámú adóállomást lefoglalni és elko-bozni. A Deutsche Welle című német rádióújság szerint még mindig körülbelül 1800 engedély nélküli rövidhullámú adóállomás működik a német birodalom területén.

A rádió a béke szolgálatában. Ily címmel hirdetett pályázatot a „Haut Parleur” című francia rádióújság. A lap magas pénzjutalmat ígér oda annak, aki fenti címmel a legjobb cikket küldi be. A pályázó lehet idegen állampolgár is, a cikket azonban francia nyelven kell írni. Cím: Haut Parleur, Avenue de la République, Paris XI.

Rádiókészülékek megadóztatása Spanyolországban. Spanyolországban újabbán 3°/_o-os luxusadót vetnek ki a 250 pesetát meghaladó értékű rádióvevőkészülékekre. (Radio Welt.)

A berlini rádióállomás zenei könyvtára évről-évre gazdagabb lesz. Jelenleg 70 operát dolgoztak át rádióban való előadásra. Egy ilyen opera partitúrájának az előadása nem haladja meg az 1, legfeljebb 1¹/₂ órát. (Funkstunde.)

Nagyadó állomás felépítésének terve Romániában. A román kormány egy román nagyadó állomás felépítését határozta el. Kísérletképen egy, egész Romániát keresztül-kasul haladó vasúti kocsiba egy kis 1 kw-os adóállomást szereltek, amelynek segítségével egy alkalmas helyet keresnek az adó felépítéséhez. A vasúti kocsiba szerelt adóállomás egyébként a bukaresti programot közvetíti. (Radio Suisse.)

Rendőrök zsebrádió készüléke. A brightoni rendőrfőnök a városban szolgálatot teljesítő rendőröket zseb-rádiókészülékkel akarja ellátni. A kis vevőkészülékek 800 grammot nyomnak és könnyen elrejtethetők a zsebben. Ilyen módon a rendőröket rögtön értesíteni lehetne a betörések, lopások, büntényekről és azonnal meg lehetne adni a szükséges intézkedéseket. (Schutzpolizei.)

Postai rövidhullámú adóállomás Csehszlovákiában. A cseh postaminisztérium jóváhagyta a Prága mellett felépítendő rövidhullámú adóállomás tervezetét, amelynek főleg oktatási jellege lenne. A rövidhullámú adóállomás vezetésével Stanislaus Ernst Anscherlik mérnököt bízták meg. Az állomás rövidesen készen lesz és OKFIZ lesz a hívőjele. (Prager Zeitung.)

Az idei rádiókiállítások tanulsága. Az idei berlini nagy rádiókiállítással egyidőben Londonban is rádiókiállítás nyílt meg.

A kiállítás első napja bebizonyította, hogy úgy Németországban, mint Angliában a rádiókereskedelem sokkal nagyobb méreteket öltött, mint a múlt évben. Míg a tavalyi kiállításokon főleg vevőkészülékeket állítottak ki, addig az idén a rövidhullámú vevőkészülékek voltak túlsúlyban. (B. Z. a/M.)

Épül a Világ legnagyobb rádióadóállomása. Moszkva közelében nagy irammal építik az új 500 kw-os adóállomást, amely — hír szerint — már f. évi november havában megkezdí adásait. Ez lesz a Világ legnagyobb rádió adóállomása. (Radio Paris.)

Kötelező rádióhallgatás Oroszországban. A vörös hadsereg katonái parancsot kaptak, hogy minden este legalább 1 óra hosszat hallgassanak rádiót. A szovjet-hadsereget most egy külön 25 kw-os adóállomással látják el, amely tisztán katonai célokat fog szolgálni. (Funkstunde.)

Tíz éves az angol rádió. Európa legrégebb rádiója az angol, amely most ünnepli tízéves jubileumát. 1922 novemberében kezdte meg a közvetítéseket Londonban, Birminghamban és Manchesterben a B. B. C. és a tízéves évforduló alkalmából ünnepi hangversenyeket rendez, amelyeknek sorozata már októberben megkezdődött. (Radio Paris.)

Új francia adóállomás. A francia hivatalos lap egyik minapi száma közölte a postaügyi miniszter rendeletét az állami rádióhálózat kiépítéséről, ami, mint a rendelet is megállapítja, a nemrég elhunyt Ferrié tábornok terve szerint történik. A tervzet szerint számos meglévő francia adóállomás energiáját fokozzák, Nizza számára pedig új nagyenergiájú adóállomást építenek Cannes és Antibes között. Az új nizzai állomás nemcsak a francia Riviéra, hanem az egész francia délvidek számára épül. (Radio Paris.)

Egymilliárd rádióhallgató. A rádióunió szerint ma legalább 260 millió rádióvevő-gép van üzemben. A jelentés hozzáfűzi, hogy ha minden vevőre legalább négy rádiózó egyént számítunk, akkor egymilliárdra becsülhető a világ rádióhallgatóinak száma.

Az angol rádióipar forgalma. A most megnyílt nagy angol rádiókiállítás alkalmával érdekes statisztikát közöltek az angol rádióipar forgalmáról, amely 1930-ban kerekén 20 millió fontsterlinget tett ki. 1931-ben ez az összeg 50 százalékos emelkedést mutatott: 30 millió font volt. Egyedül rádiócsövekben 6,500.000 font forgalma volt az angol rádióiparnak a múlt évben. (World Rádío.)

Tizenötzezer tengeri hajó van már drótnélküli telefontel fonnal felszerelve. A drótnélküli telefon időszerű problémáinak meg tárgyalására Madridban összeült nemzetközi kongresszus alkalmából Marconi „Wireless and Shipping” címen érdekes könyvet adott ki. A könyvben a nagy feltaláló pontos kimutatást ad arról, hogy ma már 15.000 tengeri hajó van drótnélküli telefontel fonnal felszerelve s e hajók közül 6.500 úgynevezett Marconi-féle készüléket használnak. (Münchener Radiozeitung.)

Rádióműsorcsere Olaszországgal. Olaszország rövid időn belül bekapcsolódik a nagy európai kábelhálózatba. Olaszországban úgy hirdik, hogy még ez év folyamán megkezdődik a rendszer műsorcsere Olaszország és Európa legtöbb állama között. Az olasz rádió különben január 13-án közvetít nemzeti estet, amelyet — mint hirdik — több európai rádióállomás fog átvenni és közvetíteni (Radio Corriere).

Sajtó és rádió együttműködése Franciaországban. Ismeretes, hogy a legtöbb napilap panaszkodik a konkurrencia ellen, amit a rádió a hírszolgálat terén kifejt. Egy délfranciaországi lap, a „Depeche de Toulouse” a legszebb példáját adta annak, hogyan kell a sajtónak és rádiónak együtt működni. Az említett lap szeptember 15-én hivatalos helyiségeiben stúdiót épített, amely összeköttetésben áll a toulousi rádióállomással. Naponta este 6 órakor a lap tudósítója rövid, aktuális híreket közvetít és ismerteti a nap fontosabb eseményeit. Ez az első eset, hogy napilap élőszóval továbbít híreket. (Münchener Radiozeitung).

Készül az ausztriai nagyadó. Nemcsak a mi nagy lakihegyi adónk készül, hanem befejezés előtt állnak Ausztriában a bisambergi nagyadó munkálatai is. A Ravag erősen hiszi, hogy december közepén már próbaközvetítésekre alkalmas lesz az új adóállomás. A bisambergi adó antennabereendezése szintén huzalok nélkül készül és két, 140 méter magas acélárbócból fog állani. Az egyik árbóc antennául, a másik tükörhöz hasonlóan a hullámoknak Ausztria nyugati része felé való irányítására szolgál. Ha technikailag lehetséges lesz, a rosenhügeli adóállomás párhuzamosan fog működni a bisambergivel és legalább egyideig ugyanazon a hullámhosszon fog működni. (Radiowelt).

Az amerikai alkoholtilalom és a rádió. Az amerikai rádiótársaságokat élenken foglalkoztatja az alkoholtilalom problémája. Az amerikai rádiótársaságok egyöntetűen a tilalom ellen foglaltak állást, mert az alkoholreklámok által nagy bevételt várnak. (Radio Suisse).

Németország műsorcsere terve. A német rádiótársaságok a most következő szezonra nagyszabású csereprogramot akarnak megvalósítani Németország és az amerikai kontinens között. Minthogy az október 7-i Gronau interwiew Bataviából jól sikerült (ismeretes, hogy a berlini rádióállomás bemondója Bataviából 4000 kilométer távolságról meginterjувolta Gronau aviatikust), úgyszintén sikeres volt az október 12-i közvetítés is, amikor a berlini állomás a Buenos-Ayres-i Dia de la Raza-t közvetítette. A közeljövőben viszont a hamburgi opera előadását közvetítik Montevideoba. A német rádiótársaság azonkívül igen érdekes közvetítéseket tervez Japánból (Funkstunde).

Olaszország legújabb rádióállomása — mint már közöltük — Bariban nemrég megkezdte kísérleti adásait, amelyek eddig kitűnően sikerültek. Az állomás esténként 7 és 8 óra között 269.2 méteres hullámhosszon kezdte kísérleti adásait és ez a hullámhossz mindjárt eleinte olyan jól bevált, hogy most már végleg meg is tartják az új állomás számára. Bari adóállomását csak 1933-ban kapcsolják az olasz rádióhálózatba, addig önálló műsort fog közvetíteni. A jövő évre elkészül Róma új, nagyerejű adóállomása és akkor Barit is a római hálózatba kapcsolják, úgyhogy azontúl Róma, Nápoly, Bari fog közös műsort adni. (Radio Corriere).

Allamosították a német rádió adóállomásokat. Röviden már a magyar szak-sajtó is hírt adott arról, hogy a német birodalmi belügyminiszter Scholtz miniszteri tanácsost kinevezte a német rádió birodalmi biztosának. Ez a kinevezés sokkal több és jelentősebb, mint egyszerűen egy hivatali állás betöltése és nem kevesebbet jelent, minthogy az egész német rádióüzemben a német nemzeti szocialistapárt jutott döntő és vezető szerephez. A német birodalom kormányát Hitlerék még nem ragadták magukhoz, de megszerezték már a közvélemény irányításának egyik legfontosabb, modern eszközt: a rádiót. Scholtz miniszteri tanácsos már augusztus végén bevonult új hivatalába és működésével megkezdődött Németország egész hatalmas rádióhálózatának nemzeti szocialista szellemben történő reformálása.

Az újonnan kinevezett rádióbiztos hatáskörébe tartozik ezentúl a műsorcserek ügye, a hírszolgálat egész szervezete és a Deutschlandsänder-nek nevezett königs-wusterhauseni adóállomás, melyet megtettek birodalmi adóállomásnak (Reichs Sänder). Scholtz mellett a technikai és gazdasági ügyeket, továbbá a külföldi kapcsolatok fenntartását dr. Hans Bredow

volt államtitkár, a német rádióknak egyik legrégebb vezetőembere fogja továbbra is ellátni.

A birodalmi rádióbiztos kinevezésénél azonban sokkal jelentősebb az a világszerte nagy meglepetést keltő fordulat, hogy a német birodalmi postaigazgatás valamennyi Németországban működő rádiótársaságnak felmondta a koncessziót, amely egyébként csak 1937 december 31-én járt volna le. A felmondás az azonos szövegű engedélyokiratok egyetlen pontjára hivatkozik, amely szerint „az engedély a szerződés lejártá előtt is felmondható, ha ezt sürgős és fontos állami érdekek teszik szükségessé”.

A meglepetésszerűen kézbesített felmondólevelek természetesen nem jelentették azt, hogy a németországi rádióüzemet jelenleg ellátó kilenc adótársaság — amelyek mindegyike korlátozott felelősséggel működő önálló részvénytársaság (Gesellschaft mit beschränkter Haftung) megszüntette működését, de a felmondás mindenesetre maga után vonta a társaságok felszámolásának kényszerét. Nagy kérdés volt ez eddig, hogy miképpen lesz ez majd lebonyolítható, mert a berlini és a müncheni rádiótársaságok kivételével valamennyi német rádiótársaságban magán részvényesek is voltak érdekelve, akik a fennálló szerződés értelmében, részvénytőkéjük 150 százalékos kifizetését követelhetnék, ami kereken másfélmillió márkát tenne ki. Berlini lapok közlései szerint a német rádiótársaságok tárgyalásai a magán részvénytulajdonosokkal sikeresen befejeződtek. Ezzel sikerült tető alá hozni a különféle részvénytársaságok helyett a Deutschländsender Gesellschaft M. b. H.-t és ezzel végérvényesen állami kezelésbe megy át a németországi rádió. (B. Z. a/M.)

Kiküszöbölik az idegen szavakat a német rádióból. Egyidőben a magyar szak-sajtó és az Elektrotechnikai Egyesület Rádiószakosztálya igyekezett odahatni, hogy néhány használatban levő idegen szót, amelyek magyar szavakkal könnyen pótolhatók, a rádiózásból kiküszöböljenek. Ekkor kaptuk a rádióhírmondó, hírszóró, hangszóró stb. többé-kevésbé megfelelő szavakat, a broadcasting, Lautsprecher stb. helyett. A németek most a következő szavakat szeretnék megfelelő, jó német szavakkal helyettesíteni: Conference, Conferencier, Matinée, Aktualität. Nyilván francia eredetük miatt iparkodnak eltüntetni elsősorban ezeket a szavakat. A kitűzött díjak összege 1000 márka. Egy-egy szóra három díj jut, egy 100, egy 75 és egy 50 márkás díj. (Deutsche Welle).

Marconi legújabb találmánya. Két évi előkészítő munkálat után Marconi most mutatta be a távolbalátás terén tett legújabb találmányát. Félig elsötétített térben a meghívottak szemei előtt egy nagy vászonzfelületen megjelent egy lassan mozgó világos csík, rajta gépírt betűkkel üdvözlő volt olvasható, amelyet a háromszáz kilométer távolságra levő drótnélküli leadóállomás egyik alkalmazottja küldött. Ez a kísérlet Ausztráliával, tehát tizennyolcezer kilométer távolságra is sikerült. Az új rendszer a drótnélküli táviratok morzejelekkel való leadását tökéletesíti. Az új találmány útján percenként száz szó adható le. (Bp. Ért.)

Az olasz királyi akadémia rádióünnepsége. Tíz éves jubileumra készül Olaszországban a fascista uralom. A küszöbön álló nagyszabású nemzeti ünnepségek beharangozásaképpen október 15-én este érdekes eseménye volt a római rádióknak. Az olasz királyi akadémia nevében, elnöke Marconi szenátor, a világhírű feltaláló szöveget intézett a világ nemzetjeihez. Ezt a szöveget valamennyi olasz leadón kívül a legfontosabb európai rádióállomások is közvetítették. Sajnos, a magyar rádió kimaradt ebből az együttesből. Marconi előbb angolul, majd németül és franciául, végül olaszul mondta el egvenként kb. hat percig tartó szónoklatát. A világ szellemi munkásaihoz, tudósaihoz és művészeihez beszélt és ünnepélyesen meghívta őket az új olasz állam nagy ünnepére. Párhuzamot vont Itália multja és jelene között: elmondta mily nagy áldozatokkal tárja fel Olaszország a régi római birodalom emlékeit. Felsorolta a mai Itália nagy technikai, egészségügyi, művészi és testnevelési alkotásait, a hatalmas virágzásnak indult, modern irányban fejlődő városokat, a földművelés, ipar és kereskedelem terén elért nagy eredményeket stb., stb. Végül megállapította, hogy a fascista uralom első tíz éve úgy fizikai, mint erkölcsi téren a régi Róma dicsőségéhez méltó fellendülést hozott. A nagy beszéd elhangzása után Mascagni mester Naphymnusának ének- és zenekari előadása következett. A királyi indulóval és Giovinezzával ért véget az olasz akadémia rádióünnepsége.

Huber Oszkár.

Az angol munkáskormány postaminisztere, C. R. Attlee, a postánál szükséges reformokra vonatkozóan, miniszterségének megszűnése után, a „The Post” című szaklapban a következőkben nyilatkozott:

Igaz ugyan, hogy azalatt az idő alatt, amíg a posta élén állottam, csak igen csekély tapasztalatot szereztem; másrészt azonban előnyömmre szolgál az a körülmény,

hogy — mint laikus foglalnám el a helyemet — sokkal tárgyilagosabban tudok ítélni és nem kerülök abba a helyzetbe mint azok az emberek, akiket az állandó és folytonos azonos munka egyoldalúvá tesz: hogy a fáktól ne lássam az erdőt.

Mindenekelőtt a postaszemélyzetnek kiváló munkájával kiérdemelt elismerésnek kell kifejezést adnom. A sajtóban gyakran olvasható felületes kritikát helytelenítem, bár kétségtelen, hogy a közönség bírálatának kitett intézmény javára szolgál a vele való foglalkozás. Ezzel azonban nem akarom azt mondani, hogy a jó dolgot ne lehetne még jobbá tenni.

Bírálatom első sorban nem vonatkozik azokra a tényekre, amelyekért a posta vezetősége a felelős. Meg kell állapítanom, hogy a pénzügyi kormányzatnak az az álláspontja, mely szerint a postát fejős tehénnek kell tekinteni, nem fogadható el. Évről-évre emelkedik a jövedéki felesleg, az az összeg, amellyel a személyzet életfeltételeit, — a szolgálatot javítani lehetne. Mindenkor ellenzem azt a felfogást, amely a közüzemet hasznothajtó üzletnek tekintette. Ugyanezt az elvet vallottam akkor is, amikor a közvélemény világitási üzem élén álltam. Véleményem szerint a közüzem a jövedelmének ama részét, amely a befektetett állami tőke törlesztése, az üzem fenntartása és a monopólium adta értéknek levonása után fennmarad, a személyzet helyzetének és szolgálat javítására kell fordítani. Azt hiszem, a káros nyereszkedési felfogás az oka az alkalmazottak és a közönség részéről elég gyakran megnyilatkozó elégtelenségnek és ellensége a fokozatos, lassú fejlődésnek.

Fel kell hívnom a figyelmet a pénzügyi kormányzat befolyásának fontosságára. Elkerülhetetlen u. i., hogy a szolgálatban történő célszerű változtatások, a gépek alkalmazása, oda fog vezetni, hogy a szolgálat egyes ágaiban a személyzeti létszámot le kell majd szállítani, vagy az alkalmazások és kinevezések lehetőségét csökkenteni. Elkerülhetetlen ez az olyan gyors és fokozott fejlődésnél, mint amilyen a postánál jelentkezik. Példa erre a rádió, amelyet — a magánvállalkozás kizárásával — a posta magának lefoglalt. Másik munkakör a postatakarékpénztár határtalan fejlődési lehetőségével. Ennek jelentősége nemcsak abban jelentkezik, hogy csökkenti a nagybankok tőkekonzentráló törekvéseit, hanem hathatós eszköze lehet a közgazdaság megélénkülésének és fejlődésének.

Ami a postának szorosan vett szervezését illeti, azt hiszem, minden nagyüzem veszedelme a túlzott központosítás. Tagad-

hatatlan azonban, hogy a posta, amelyre mindenütt szükség van, feladatának csak akkor tud hiánytalanul megfelelni, ha a legpontosabb egyöntetűséggel működik, ami erős központi vezetés és ellenőrzés nélkül el sem képzelhető. Viszont meg kell állapítanom, hogy egyes szolgálati ágakban a központi ellenőrzés túlhajtott. A távbeszélő szolgálatban pl. az általános irányítás a postaminiszter és szakelőadó kezében legyen, a részletes végrehajtás azonban a szakosztály vezetőjére bízassék. Véleményem szerint a postaminiszter a vezetéket olyan szakbizottság segítségével láthatja el, amely a pénzügyi-, a személyzeti-, a műszaki- és az általános adminisztratív osztály vezetőiből áll.

Ami a személyzeti kérdéseket illeti, megállapíthatom, hogy a postaminiszterek idejének java részét ezek foglalják le. Ezek bizony nagyon nehéz kérdések és igen sok esetben fiskális okból nem oldhatók meg. Itt egynehány szempontra kívánok rámutatni. A posta tiszteletrémlőtan kiválik abban a tekintetben, hogy a vezető állásban levők közül többen a legalacsonyabb fokon kezdték meg a szolgálatukat, ami arra mutat, hogy népünkben a vezetőképesség nagy mértékben ki van fejlődve. — A szolgálat különböző ágaiban a személyzet kiegészítésének kiváló gyakorlattal bíró alkalmazottakkal kell történnie. — A távbeszélő szolgálatban az üzletszerűségnek nagyobb teret adnék. — Mindezekelőtt a legfontosabb, hogy a posta sokoldalú tevékenységével a közönséggel állandóan összeköttetésben legyen. — A kinevezés igen kényes kérdés. Minden szolgálatban állandó harc dúl a rangsor és a kiválóság elve között. A kiválasztás mindenkor kedvezés a visszamaradtak szemében. Viszont, ha a kinevezés szorosan a rangsor szerint történik, a tehetségesek megfelelő előmenetele nincsen biztosítva. Ha azonban az a vezető elv, hogy a tehetségesek előtt az érvényesülés útja nyitva álljon, akkor a szigorúan vett rangsor szerinti kinevezést a soronkívüliséggel kell egybekapcsolni.

Igen fontos kérdés, vajjon a postát továbbra is a parlamentben helyettesítő miniszter vezesse? Tagadhatatlanok azok a hátrányok, amelyek a posta felső hatóságának jelenlegi szervezetéből származnak. Meggyőződésem szerint egyrészt a posta minden üzletágának feltétlenül állami tulajdonban kell lennie és adminisztrációját állami szolgálattal kell ellátni, melynek ellenőrzése a parlament feladata; másrészt azonban a postát mentesíteni kell az állami hatalomnak jelenlegi, a részletekre is

kiterjedő közvetlen befolyásától. A posta természeténél fogva állandó jellegű vezetést kíván, amit a parlamenten kívül álló főpostamesterre vagy bizottságra lehetne bízni. A főpostamestert, illetve a bizottság tagjait egyik miniszter (pl. a közlekedésügyi) nevezné ki, akinek — az általános vezetőfelvételért — a kinevezettek felelősséggel tartoznának. Nem áll megfelelő tér a rendelkezésekre, hogy részleteiben ismeressem ennek a rendszernek összes feltételeit, de az egyik követelményre rá kell mutatnom. T. i. a közüzem prosperitásának alapja: az alkalmazottak megfelelő javadalmazása. Jövedelméből alkalmazottainak — a többi munkás jövedelmének figyelembe vételével — biztos megélhetést kell biztosítani, ami egyúttal az állam jó létének fokmérője is. Állampolitikai kérdéssről lévén szó, ebben mindenkor a nemzetnek — képviselői útján — kell döntenie. Az olyan jövedelmező vállalatnál, amilyen a posta, egyensúlyba kell tartani a termelő- és a fogyasztó érdekeit, de a fizetés minimumát nem lehet függővé tenni az üzem jövedelmezőségétől: ez a szociális igazság.

Kingsley Wood, az angol postaminiszter szükségesnek tartotta — a lábrakapott nyugtalanító hírekkel szemben — a postatakarékpénztári betevőket az intézet egészséges, megrendíthetetlen voltáról megnyugtani. Kétségtelen, hogy a könnyen befolyásolható, egyszerű embereket megzavarták azok a hamis hírek, amelyek szerint a postára bízott betéteket az elveszés veszélye fenyegeti. A rádió útján a postaminiszter a betevőket megnyugtatta azzal a közléssel, hogy a postatakarékpénztárért az állam teljes anyagi erejével felel és hogy annak biztonságát a királyi hercegek és hercegnők is, vagyunk elhelyezésénél igénybe vették. Minden bizonnyal ez az eljárás nagyon célszerűnek bizonyul a közönség bizalmának visszaszerzésére, illetve megerősítésére, — folytatja az eseményt ismerető cikk írója, — és a postaalkalmazottakat a postaminiszter nagy hálaa kötelezné, ha fizetésük révén őket olyan helyzetbe juttatná, hogy a postatakarékpénztárba helyezett bizalmukat, személyi-számla nyitásával, kifejezésre juttathatják.

(The Post.)

Postahivatal a lavinák között. Északnyugati Norvégiában, Storseteren városában találjuk azt a postahivatalt, amelyet nem a föld fölé, — hanem — a többi épülettel együtt — a föld alá építettek. Szükségessé tette pedig ezt az a körülmény, hogy a Greirangerfjord közelében, magas hegyek lábánál épült város, — amely a

norvég tengerpart egyik legszebb kilátását nyújtja, — gyakori lavina omlások pusztításainak van kitéve. A lavina omlások u. i. az útjukbaeső épületeket, falvakat és városokat egy pillanat alatt megsemmisítik. Storseteren földbe épített épületei felett a lavina görgetegek lezudulnak, anélkül, hogy azokban kárt tennének.

(The Post.)

„Ukrajna óriása” elnevezéssel illetik a karkovi központi postahivatalt, melyet 1930-ban adtak át a forgalomnak. A hatalmas, 92.000 köbméternyi palota építkezésénél és berendezésénél a tudomány és technika legújabb vívmányai nyertek alkalmazást. A gazdasági élet óriási fellendülése és ennek következtében a posta fokozott igénybevétele, maga után vonta azt az 1925. évi határozatot, hogy Karkovban új postapalotát kell építeni. Bár a városi önkormányzat a város közepén ajánlott fel megfelelő területet, mégis célszerűbbnek látták azt a vasúti állomás közelében felépíteni.

A küldemények átvételének és továbbításának megkönnyítése céljából elhatározták, hogy a vasúti kocsikat a postahivatal alá vontatják és e célból a vasút és a hivatal között 200 méter hosszú földalatti alagutat létesítettek. Ez négy emeletből áll és 5 felvonóval van ellátva.

Az építkezést 1927-ben kezdték meg és 1930. elején fejezték be.

A felvételi szolgálat részére nagy csarnokot építettek; a második emeleten van a főnökség. A 3 emeletes melléképületben a műszaki és irodai személyzet helyiségeit, — valamint az alkalmazottak gyermekei részére létesített napközi otthont találjuk. Egy másik épület első emeletén a mozgóposta hivatalos helyiségei nyertek elhelyezést; a második emeleten egy legmodernebb berendezésű konyha van, amely naponta 1000 adag ebédet szolgáltat ki; a harmadik emeleten találjuk az 500 személy befogadására, szórakoztatására hivatott színházat. Itt nyertek elhelyezést az alkalmazottak egyesülete és a különböző rendeltetésű (beteg szobák, tanfolyamok, stb.) egyéb helyiségek.

Minden helyiség tágas és világos. A mesterséges világítás berendezése a legújabb találmányok felhasználásával készült. A központi fűtőberendezés a levegő hűtésére is használható.

Az épületben 3 személy- és 4 teherfelvonó, valamint 2 anyagtovábbító szerkezetet találunk. Ez utóbbiak egyenként és óránként 3000 zsák levelet és hírlapot továbbítanak emeletről emeletre.

Az előirányzott 5.000.000 rubel helyett az összköltség 4.788.000 rubelt tett. Ebből

magára az épületre 3,200.000, — a műszaki berendezésre 450.000, — az alagútra 575.000, — a munkatermekre 45.000, — az elektromos berendezésre 170.000 stb. rubel esett. (The Post).

A posta-, táviró- és távbeszélő alkalmazottak nemzetközi szövetségének végrehajtóbizottsága Bécsben ülést tartott. A napirendre tűzött bő tárgysorozatból megemlítem azt a vitát, amly a posztalkalmazottak kölcsönös kicserélésének kérdése fölött támadt. Érdekes volt dr. Sac, a Jugoszlávia volt postaminiszterének a nemzetközi postaakadémia felállítására vonatkozó javaslata.

Életmentésért kitüntetésben részesült T. Pickering angol postakézbesítő. Nevezett a Thames partján kézbesítő útján volt, amikor észrevette, hogy a folyóban egy férfi a halállal küzd. A derék postás a töltésről — 18—20 láb magasságból — a vízbe ugrott és, bár eközben bokája megsérült, az alélt emberhez úszott, akit a partra kihozott. Ez a hős postás amilyen bátor, olyan kötelességtudó is. Abban a rövid, 7 soros jelentésben u. i., amely a szolgálat közben szenvedett boka-sérülésről szól, végül megemlíti: „Azután a kézbesítést befejeztem.” (The Post).

Az Amerikai Egyesült-Államok postája bevételeinek fokozása céljából — a törvényhozás határozata alapján — egyes küldeményfajok díjtételeit felemelte. Így az ajánlott küldemények díjának felemeléséből 7 millió, — az utánvételes küldeményeknél ily módon 2.5 millió, — az utalvány forgalomban a díjemelésből 1,200.000 dollár, stb. többlet várható. Összesen mintegy 15 millió többlet bevételt remélnek elérni. (The Post Office Clerk.)

Dr. Lantos Béla.

Az ipari eredetű vételzavarok elhárításának kötelezővé tételére a madridi értekezlet előtt olyan javaslatok is vannak, amelyek az ilyen zavarokat előidéző berendezések (motor, generator, transzformátor stb.) megfelelő védőberendezéssel való felszerelését kötelesen előírják. A „Le Petit Radio” című szaklap folyó évi 287. számában megjelent egyik közlemény írója attól tart, hogy ezeket a javaslatokat az értekezlet nem fogja érdemlegesen tárgyalni, mégpedig azért, mert a motorok, generatorok stb. ritkán okoznak nemzetközi zavart s ezek a zavarok a zavart keltő gép helyétől nagyobb távolságra nem igen terjednek. Ennek következtében a szóbanlevő zavarelhárítás az egyes országok feladata, azaz belügye. Ilyen értelemben az értekezlet állásfoglalása csak

ajánlás lehetne, mert különben az államok belügyeibe való beavatkozást jelentene.

Hanglemezzel közvetített rádióműsor terén Franciaország vezet, ahol a műsor több mint 25 százaléka hanglemezzel. Utána Belgium következik 20 százalékkal. (P. R. 1932. 287.)

Németországban 1931. évben 1,275.000 rádióvevőkészülékét állítottak elő 178 millió 500.000 márka értékben; az előállított rádiólámpák száma 5,875.000 darab, értékük 70,500.000 márka. Ebben az iparágban 20.000 alkalmazottat, illetőleg munkást foglalkoztatnak. (F. 1932. 39.)

A rádiótársaságok nemzetközi egyesületének adatközlése szerint, amíg 1920-ban csak alig néhány ezer háztartás volt rádióvevőkészülékkel ellátva, addig 11 év múlva, 1931-ben már 34 és fél millió háztartás, ami mintegy 138 millió rádióhallgatót jelent.

Dacára, hogy a műsorok legnagyobb részét a szórakoztató előadások képezik. 1930. évben mégis félmillió óra, azaz 50.000 műsornap volt, amikor időjárás-jelentések, mezőgazdasági előadások, iskolarádió és a felnőttek továbbképzésére szolgáló előadások voltak műsoron.

Műsorcélokra évente 565,800.000 márkát adnak ki. A rádiótársaságok 25.000—30.000 embernek állandó munkát nyújtanak. — Az ezidőszert használt vevőkészülékek összértékét óvatossággal becsüljük 3,536,250.000 márkára becsüljük. A szórakoztatórádió révén, villamosáramból az évi többfogyasztás 1,573,200.000 kilowattóra; ha átlag 0.20 márkával számítjuk a kilowattórát, úgy ez a többfogyasztás 314,640.000 márkát jelent. (DVZ. 1932. 41.)

Fontos és érdekes elvi perben hoztak döntést legutóbb Kopenhágában. Ebben a perben a dán zeneszerzők szövetsége, Niels W. Gade zeneszerző örökösének nevében tantium fizetésére akarta köteleztetni az egyik rádiókereskedőt, aki üzletében az éppen rádióműsoron lévő egyik Gade-szerzeményt hangosanbeszélővel a vevők részére is hallhatóvá tette. A bíróság megállapította, hogy ebben az esetben „nyilvános előadásról” nem lehet szó és a zeneszerzők szövetségének keresetét visszautasította azzal, hogy az eljárás költségeit a szövetség megfizetni tartozik. (RWo. 1932. 41.)

Az angol szórakoztatórádió adóállomásai 1931. évben 63,466 műsorórát adtak. Az adási zavarok mindössze 17 óra 46 percet, azaz 0.28%-ot tettek ki. (A. 1932. 499.)

A rádióhírdő adóállomások száma és teljesítménye. A folyó évben Párizsban összeült V. nemzetközi villamossági értekezleten a rádióhírdő adóállomásokkal foglalkozó Braillards-féle jelentésből az alábbi statisztika került nyilvánosságra. Ez az összeállítás az állomások számát mutatja könnyen áttekinthető formában:

Ezek szerint a szórakoztatórádió adóállomásainak összes száma több mint 1100. Ami a teljesítményt illeti, f. év elején a 235 európai állomás összteljesítménye 2600

kilowatt volt, ami 10.8 kw. átlagos teljesítménynek felel meg. Folyó év végéig az állomások száma már 250 lesz, összteljesítményük pedig, — a nagyadók építése révén, — 4600 kw. és így az átlagteljesítmény 18 kw-ra fog emelkedni. Érdekes ezeket a számokat az Egyesült-Államok 606 állomásával összehasonlítani, amelyeknek összteljesítménye 1215 kw., ami csak 2 kw. átlagos teljesítménynek felel meg.

(F.1 932. 39.)

	1926	1929	1931	1932	1933*
Európa					
Európa Szovjetország nélkül ..	119	158	167	189	196
Szovjetország, az Uralig	4	12	33	46	54
Összesen:	123	196	222	235	250
Amerika					
Egyesült-Államok			606	606	
Kanada				77	
Brasília				22	
Uruguay				25	
Argentína				17	
Középamerika				15	
Többi ország				9	
Összesen:			606	771	
Afrika					
Északafrika				3	
Délfrika				3	
Többi ország				2	
Összesen:				8	
Ázsia					
Japán			13	16	
Szibéria				16	
Kína				16	
India				5	
Többi ország				6	
Összesen:			13	57	
Ausztrália					
Ausztrália				55	
Ujzéländ				32	
Többi helyek				5	
Összesen:				92	

*) Már építés alatt álló állomások.

A belga kormány a községi választások lezajlásáig politikai rádióelőadások tartását megtiltotta. (A. 1932. 498.)

A leggyorsabban összeállítható rádió-vevőkészülékről, amelyhez csak detektor kell, a Radio Woche folyó évi 40. számában jelent meg egy közlemény, amelynek alapján azt össze is állítottam. Két darab kis téglalakú közönséges puha szappant kevés légrés meghagyásával közel egymás mellé helyezünk s a detektort úgy szorítjuk a szappanba, hogy egyik ága ez egyik szappanba, a másik ága a másik szappanba mélyedjen. Ezzel kész is van a „készülék”. Most már csak az antennavezetékét kell az egyik, a földvezetékét a másik szappanba mélyíteni, ugyanígy a hallgatózsinór két végét és kitűnő vételt kapunk.

Az angolok nagyszabású tervet állítottak össze az egész angol világbirodalom részére adandó rádióműsorra vonatkozólag. E terv szerint, a kísérleti adásokat már folyó év november hó végén megkezdik. A B. B. C. eddigi egy rövidhullámú adóját (Chelmsford G5SW) november végén nyolc rövidhullámú adó fogja felváltani, amelyek Daventry-ben vannak felállítva. Ezek az adók a következő hullámokat fogják használni:

6050 kc/s	(49,586 méter)
9510 „	(31.545 „)
9585 „	(31.297 „)
11750 „	(25.532 „)
11865 „	(25.284 „)
15140 „	(19.815 „)
17770 „	(16.88 „)
21470 „	(13.97 „)

A felsorolt hullámoktól csak nagyon kis eltérések lesznek. A hullámok felhasználására vonatkozólag az angol birodalmat 5 övre osztották:

1-ső öv: Ausztrália, Újzéland és a Csendesóceáni szigetek. Ezek részére egy 25 méter körüli hullámot fognak használni.

2. öv: India, Birma és a Maláji-államok. Ezek részére három külön antennával, három hullámot, 17 m. 25 és 32 m. fognak használni.

3. öv: Irak, Egyiptom, Kelet- és Dél-afrika. Részükre két külön antennával a 14 m. és 32 m. hullámot fogják majd használni. A 14 méteres hullámot olyan időben használják, amikor az áthidalt területen végig nappal van.

4. öv: Nyugat-afrika, beleszámítva Nigériát, az Aranypartot és az Atlantióceán szigeteit (Tristan da Cunha és a Falklandi-szigetek). Ezek részére szintén két külön

antennával, a 32 m. és a 48 m. hullámot jelölték ki. Ez utóbbi 48 m. hullámot nemcsak a 4., hanem az 5. öv részére is felhasználják.

5. öv: Kanada, Nyugatindia, Trinité, Angol-Guinea és a Csendesóceán szigetei. Ezt az övet három hullámmal fogják kiszolgálni, három külön antenna igénybevételével. A három hullám: 19 m., 32 és 48 m.

Lesznek majd országok, ahol két öv műsorát is tudják majd venni, pl. Argentínában úgy a 4., mint az 5. öv részére adott műsort is lehet venni.

A műsoradást úgy szervezik meg, hogy mindegyik öv részére helyi idő szerint 18 és 24 óra közt a legkedvezőbb órákban, körülbelül két órás műsort adnak. Amennyiben az összes övek részére egyidejű adás válna szükségessé, minden irányban irányító hatású antennát fognak használni.

A november végén kezdődő kísérleti műsoradások hat hónapig tartanak s ezalatt választják ki az egyes öveknek legjobban megfelelő hullámokat.

A műsorban nagy teret engednek majd a hanglemezről való közvetítésnek. Egyébként a műsor a következőkből fog állni:

1° Az angol birodalmat érdeklő hírek, közlemények;

2° Időszerű előadások, helyszíni közvetítések sportpályákról stb.;

3° Nevezetes személyek, politikusok beszédeinek közvetítése;

4° Tánc-zene, könnyűzene.

A lap hozzáfűzi, hogy így lesz kellesz majd a rövidhullámon való vétel is.

(A. 1932. 496.)

Franciaországban a hanglemezcegek és a rádiótársaságok közti feszült helyzet annyira kiéleződött, hogy a nagyobb cégek az új lemezeket már hetek óta „Tilos rádió közvetíteni” felirattal látják el. Sőt nemcsak az újdonságokat, hanem az egész hanglemezjegyzéket is ilyen tiltó felirattal látják el. A rádiószaklapok rámutatnak arra, hogy az ilyen háborúságot a műsorok szenvedik meg, mert a francia szórakoztatórádió költségvetése még gyenge lábon áll s a hanglemezeket nem nélkülözhetik, avagy a műsorórákat kell meg rövidíteni. (PR. 1932. 289.) — Néhány hónappal ezelőtt Németországban is hasonló volt a helyzet, amit úgy szüntettek meg, hogy a hanglemezek rádióközvetítésének maximális időtartamát egyezségben állapították meg.

A németországi szórakoztatórádió eddigi szervezetében a legutóbb gyökeres változásokat vittek keresztül. A műsorral szemben megnyilvánult elégedetlenséget az utóbbi időben már a birodalmi kormány is magáévá tette s ennek volt a következménye, hogy a birodalmi postaminiszternek alárendelt rádiókormánybiztos, dr. Bredow államtitkár mellé még egy, úgynevezett kulturális rádiókormánybiztos, Scholz miniszteri tanácsost, neveztek ki s ez utóbbi a belügyminiszternek van közvetlenül alárendelve. A műszaki részt meghagyták dr. Bredow-nak, míg Scholz politikai és kulturális tekintetben felelős, továbbá ő és szervei fogják az egyes rádiótársaságok ilyenirányú ellenőrzését gyakorolni, amit eddig a most megszüntetett felügyelőbizottság látott el. A felügyelőbizottságok helyét állambiztosok foglalják el s ezek képviselik Poroszország, Bajorország, Szászország, Württemberg, Baden és Hamburg érdekeit. (RWe. 1932. 37.) Az egész újjászervezés a szórakoztatórádió szervezetének egyszerűsítése jegyében folyt le és főcélja a műsorösszeállításnak az üzemtől, az igazgatástól és az egész szervezettől való lehető legélesebb elválasztása. (RWo. 1932. 35.) Scholz, az új kormánybiztos a kulturális vezetők közül már többet ki is cserélt. Az eddigi rádiótársaságoknak adott engedélyeket (Sendelizenz) f. é. szeptember hó 30-ával visszavonták, melyeknek újból való kiadását új feltételekhez fogják kötni. (F. 1932. 34.) Scholz valamikor bíró volt Felsősziléziában, majd különleges megbízással a birodalmi belügyminisztériumba rendelték be s ekkor, 1924-ben vette át a belügyminisztériumban a rádióhírmondó előadói munkakört. (F. 1932. 33.)

Norvégiában a parlament legutóbbi ülésén a rádióhírmondóra vonatkozó törvénytervezetet nyújtottak be. E szerint a műsortanács a jövőben 15 tagot számláló állami bizottságból állana a kultuszminiszter és a közoktatásügyi miniszter főfelügyelete alatt. A műszaki részt a posta- és táviróigazgatásra bízzák. A 3—4 évre szóló építési tervet teljesítmény fokozást és egész sor új adóállomás építését foglalja magában. Erre a célra az 1933—1934. évi állami költségvetésben 1.2 millió norvég koronát irányoznak elő. (RWe. 1932. 37.)

Rádióelőfizetők száma a legutóbbi adatok szerint:

Magyarország	323.120
Ausztria	478.352
Belgium	271.579
Csehszlovákország	424.508
Dánia	475.794
Irorság	28.398

Lengyelország	288.641
Nagybritannia	4.764.190
Norvégia	110.840
Svédország	588.077
Svájc	190.827

(RWe. 1932. 37.)

(PR. 1932. 285.)

A német postának a rádiódíjakból való részesedési arányát felemelték olyanformán, hogy a befolyt összegből az eddigi 53% helyett ezentúl 57%-ot kap; ennek megfelelően a rádiótársaságok az eddigi 47% helyett csak 43%-ot fognak kapni. Minthogy a rádióelőfizetők száma kereken 4.000.000, a posta bevétele 55 millió, a rádiótársaságoké pedig 41 millió márkára tehető. A posta e bevétele után 2 millió márka forgalmiadót fizet. Az esetleg fennmaradó tiszta bevételt az államháztartás hiányainak fedezésére használják fel.

(RWe. 1932. 42.)

Egységes és mindent felölölő rádiótörvény előkészítésére Lengyelországban rádiójogi bizottságot alakítottak. A bizottság vezetője Konic Heinrich jogász, akit 1930-ban a Liège-i rádiójogi nemzetközi értekezleten az értekezlet alelnökévé választottak. (RWo. 1932. 42.)

Spanyolországban a szórakoztatórádió átszervezésének tanulmányozására u. n. nemzeti bizottság alakult. A tervbevett átszervezés nem csak a műszaki, hanem az igazgatási részt is érinti. Ezenkívül a lámpás készülékek után havi 2 pezeta előfizetési díjat terveznek életbeléptetni. A tervek szerint Madrid részére három adóállomást állítanak fel (120 kw-os, 25 kw-os és egy rövidhullámú berendezést); a vidéken Barcelona, Valencia és Sevilla 20 kw., La Corogne és Bilbao 10 kw. teljesítményű állomást kapnának. — Barcelona 368, Valencia 349, La Corogne 251, Bilbao 229 és végül Madrid 224 méter hullámon adnának műsort (PR. 1932. 288.)

A rádióelőfizetők száma Németországban 1932 július 1-től október 1-ig 42.184 előfizetővel apadt (4.119.531-ről 4.077.347-re), ami egyszázalékos csökkenésnek felel meg. Érdekes, hogy ugyanekkor a díjfizetés alól felmentett rádióhallgatók száma viszont 69.450-nel emelkedett (412.177-ről 481.627-re), s így azok az összes előfizetők számának mintegy 12%-át teszik már ki.

Az 1931 évi október 1. számadataihoz viszonyítva, az emelkedés az összes előfizetőknél 345.399, azaz kereken 9,3%, míg a nem fizetőknél 263.436, azaz kereken 120%.

Németországban ezer lakóra ezidőszereint 63 rádióelőfizető jut. (DVZ. 1932. 42.)

Dr. Teész Frigyes.

HIREK.

Nouvelles.

Nyugdíjazások. A m. kir. Kereskedelmiügyi Miniszter úr Kol Ferenc h. államtitkári cím és jelleggel felruházott m. kir. posta műszaki főigazgatót, továbbá Dimény Mózes m. kir. postafőigazgatót, Lázár Lipót m. kir. posta műszaki főigazgatót, Staár Ferenc m. kir. postafőigazgatót, Paskay Bernát m. kir. posta műszaki főigazgatót és Fodor Gyula m. kir. posta műszaki főigazgatói címmel és jelleggel felruházott posta műszaki igazgatót saját kérelmükre nyugalomba helyezte.

Amikor erről kedves kartársainkat értesítjük, nem mulaszthatjuk el, hogy a csaknem egy emberöltőn végzett munkásságukról rövid ismertetésben beszámoljunk.

Kol Ferenc 1869. december 4-én Radnótfáján, Maros-Torda vármegyében született. Mérnöki oklevelét a Kir. József Műegyetemen 1894. június 21-én szerezte meg. A postai szolgálatba lépése előtt két éven át Beszterce Naszód vármegye mérnöke volt. 1896. november 28-án posta és távirda mérnökké nevezték ki. Pályája elején Kolozsvárott építési osztályvezető volt, majd 1900. október 2-án Kassára helyezték át, ahonnan 1902. szeptember 22-én a postavezérigazgatóság műszaki osztályához került. 1907. február 28-án kapta főmérnöki kinevezését. 1908. április 13-án ismét Kolozsvárra került és 10 éven át vezette az ottani műszaki felügyelőiséget. 1911. január 30-án kinevezetett műszaki tanácsossá, majd 1918. november 21-én műszaki igazgatóvá. Erdélynek a románok által történt megszállása őt is elűzte otthonából és 1919-ben már a szegedi kormánynál teljesített értékes szolgálatot. Még ugyanebben az évben augusztus 22-én Budapestre helyezve, megbízták a budapesti táviró és távbeszélő igazgatóság vezetésével. 1919. november 29-én műszaki főigazgatói címet és jelleget kapott és átvette a m. kir. postavezérigazgatóság B) főosztályának vezetését. 1921. október 1-én lett posta műszaki főigazgató, 1924. március hó 13-án pedig a Kormányzó Úr Ő Főméltósága neki a helyettes államtitkári címet és jelleget adományozta.

Ezek voltak azok a határkövek, amelyek felfelé ívelő pályáját szakaszokra osztják. E szakaszok munkával és eredményekkel telve követik egymást. Az első szakaszok a nyugodt békeévekre esnek, majd kitor a világháború és tőle is fokozott teljesítményeket követel. Erdély déli része hadszíntérré válik és nemcsak

a román betörés által tönkretett berendezéseket kellett újból helyreállítani, hanem az operáló hadseregek fokozott táviró és távbeszélő igényeit is ki kellett elégíteni. E munkálatokat fáradtságot nem ismerve vezette és irányította. Ezért a hadiforgalom terén teljesített kitünő szolgálataiért 1916-ban a Ferenc József rend lovagkeresztjét kapta meg a katonai érdemkereszt szalagján.

Kolozsvárott a román megszállás idején 1919. év első felében lelkes szervezője volt a magyar ösztöndíjnak és mint a hivatalukból elűzött kartársak vezetője, igyekezett azok érdekeit — a lehetőség határára belül — megóvni és bennük a lelkiert fenntartani. Emiatt a románok elfogták és a magyar határon átették.

1919-ben rövid ideig a budapesti táviró és távbeszélő igazgatóság vezetését vette át.

Még ugyanez év végén átvette a B) főosztály vezetését és ez időtől kezdve az évről évre lassan javuló viszonyok alapján végre megindulhat alkotó munkássága is. Az egész táviró és távbeszélő szolgálat és csaknem az összes műszaki berendezés felújítási és tökéletesítési munkájában Kolozsváry Endre h. vezérigazgatónk mellett kivette részét, majd később ő lett ezeknek legfőbb irányítója.

Erre az időszakra esik a budapesti távbeszélő hálózat rekonstrukciója és az automatizálás befejezése; egyes vidéki nagy városokban új automata központok építése; falurendszerű központok bevezetése; bérhálózatok rendszeresítése; a fontos nemzetközi kapcsolatok kiépítése, a bécsi és szegedi távkábelek befejezési munkálatai.

A lakihegyi rádió nagyadó állomás építése, vidéki rádióközvetítő állomások építése; székesfehérvári rövidhullmáú táviró és távbeszélő adóberendezések létesítése és ezáltal a közvetlen magyar-amerikai táviró összeköttetés létrehozása, ezzel kapcsolatosan a tárnoki vevőállomás átépítése és modernizálása, továbbá a budapesti stúdió bővítési munkálatainak irányítása, azok a nagy horderejű munkálatok, amelyek az ő nevéhez fűződnek.

Sokoldalú elfoglaltsága mellett különös gondot fordított arra, hogy a magyar posta is intenzíven bekapcsolódjék a nemzetközi távbeszélő forgalmi- és tarifapolitikájának irányításába. A magyar posta részéről ő volt a nagytávolságú távbeszélő összeköttetések nemzetközi Tanácsadó bizottságának az állandó tagja és mint ilyen, nem csupán a külföldi

üléseken képviselte ismételten Párisban, Comoban a magyar postát, hanem állandó összeköttetésben is állott ezzel a nagyfontosságú nemzetközi szervvel. A magyar rádió hírszolgálat bevezetése előtt e kérdéseket Németországban ő tanulmányozta, majd később a rádió adótársaságok nemzetközi konferenciáján is ő vett részt Genfben.

A már fentebb említett kitüntetésen kívül a nemzeti hadsereg fővezérétől elismerő és dicsérő okmányt kapott, s kormányzói elismerésben részesült. Értékes és eredményes munkásságáért pedig 1928-ban megkapta a II. oszt. Magyar Érdemkeresztet. Az osztrákok a csillaggal díszített Osztrák Nagy Érdemjévvénnel tüntették ki.

Hivatali elfoglaltsága mellett a kar-társi szellem, az összetartás és bajtársias-ság istápolására is időt szakított és jó példával járt elől. Egyesületünknek egy ciklusban volt elnöke, a Postás Sport Egyesületnek pedig éveken át volt a társ-elnöke. Ő tette lehetővé, hogy ez utóbbi egyesület a főposta épületében egy meg-felelő tornateremhez jusson, amiért a sportoló postáság mindenkori háláját vivta ki.

Kol Ferenc hivatalában és egyébként is mindig ember volt. Ember, azoknak a fajtájából, akik a szívüket nemcsak hogy magukkal hordják, de mindenkor hallgatnak is reája. Most, amikor felkel íróasztala mellől és a jól megérdemelt pihenéssel váltja fel eredményes munkásságát, mindannyiunk jó kívánságai kísérik őt. Ha lehet és kell is, a munka előtt Isten áldását kérünk, akkor most kérhetjük azt is, hogy — a jól végzett munka után — Isten áldása még sokáig kísérje őt nyugalmas éveiben is.

*

Dimény Mózes. 1893. február 2-én lépett a m. kir. posta szolgálatába gyakor-nokjelölti minőségben. A fogalmazási karba 1902. december hó 10-ikén nevezte-tett ki, mint postafogalmazó. Szolgálati idejének legnagyobb részét a távbeszélő-ügyek intézésével töltötte. Mint fogalma-zási tisztviselő pályáján gyorsan emelkedett. 1919. január hó 13-án már, mint postafőtanácsos, a budapesti postaigazgatóság VIII. távbeszélő adminisztrációs ügyeit intéző ügyosztály vezetésével bízták meg, amely ügyosztályban annak előtte is, de főként a háború alatt, nagy szaktudását a távbeszélő hálózatok fejlesztésére, a távbeszélő kezelés tökéletesítésére és egy-szerűsítésére fordítva, kiváló érdemeket szerzett. E rendkívüli érdemeiért miniszteri elismerésben is részesült. 1917-ben ugyanis a Kereskedelemügyi m. kir. mi-

niszter úr teljes elismerését fejezte ki a háború hosszú ideje alatt rendkívüli kö-rülmények és felette nehéz viszonyok kö-zött odaadó ügybuzgalommal teljesített szolgálataiért. Az alkotó munka híve volt mindenkor. A távbeszélő gyermekkorában megtalálta már a módját annak, hogy a távbeszélő elleni panaszok indító okát mily módon lehet megismerni és példát mutatott a távbeszélőpanaszok helyes el-intézésének a módjára. A jelenlegi távbe-szélő számadástételt ő szervezte meg, ő dolgozta ki. Oktatta, nevelte a m. kir. posta személyzetét a távbeszélő kezelésre, 1920-tól kezdve mint a postatisztképző tanfolyam rendes tanára is működött. Az 1920-ban felállított budapesti kerületi postaigazgatóság vezetőjének helyettesíté-sével lett megbízva. E megbízása azon-ban rövid ideig tartott, mert 1921-ben már a postavezérigazgatóságnál találjuk, 1922-ben a postavezérigazgatóságnál már ügyosztályvezető helyettes, 1925-ben pe-dig átvette a vezérigazgatóság 5. ügyosz-tály táviró-, távbeszélő- és rádió üzleti és kezelési ügyek vezetését. A postafőigaz-gatói címet 1924. március 13-án kapta, fő-igazgató pedig 1926. január 7-én lett. 1926-ban a budapesti távirda és távbeszélő szolgálat felügyelő bizottságának a tagja lett. Az ő ügyosztályvezetése alatt kodi-fikáltatott a Távbeszélőüzleti Szabályzat, melyre a gyorsan fejlődő távbeszélő in-tézménynél már égető szükség volt. A táviró, távbeszélő és rádió fejlesztésében elért tevékenységéért nemcsak a saját mi-niszterének, hanem a m. kir. Belügymi-niszter unak az elismerését is kiérdemelte. 1930-ban ugyanis a Belügyminiszter úr köszönetét fejezte ki a belügyminiszteri rádióállomás műszaki és szervezési munkálatai körül kifejtett értékes és nélkülözhetetlen szaktanácsaiért és az egész szervezési idő alatt tanusított előzékeny támogatásáért.

*

Saját kérelmére ugyancsak nyugalomba vonul ez alkalommal a postavezérigazga-tóság 6-ik ügyosztályának vezetője, Lázár Lipót posta műszaki főigazgató is, aki Kol Ferencnek a fent felsorolt munkála-tok legnagyobb részében kiváló munka-társa volt.

Lázár Lipót 1871. július 1-én Kislődön, Veszprém megyében született. Gépész-mérnöki oklevelét a Kir. József Műegye-temen 1893-ban szerezte meg. 1895. és 1896. években ugyanez egyetemen a tech-nikai fizika szakon tanársegéd volt. 1896. november 28-án kineveztetett posta mér-nökké, 1907. február 28-én főmérnökké, 1911. január 30-án műszaki tanácsossá, 1918. november 21-én pedig műszaki igaz-

gatóvá; végül 1919. február 5-én műszaki főigazgatóvá. Pályája elején a budapesti I. számú távirda építési osztály vezetője volt, 1902-ben Kassára helyeztetett, ahol az igazgatóság műszaki osztályának előadó teendőit látta el. 1909-ben a budapesti vegykísérleti állomás vezetésével bízták meg, de még ugyanabban az évben a posta vezérigazgatóságához került, ahol 1918. óta osztályvezetői állást töltött be.

A háborús évek alatt a cs. és kir. hadügyminisztériumba vezényeltetett és 1916-ban kiváló szolgálatai elismeréseként a Ferenc József rend tisztí keresztjét kapta. A háború és román megszállás után a magyar posta részéről ő delegáltatott a békeszerződési-, jövátételi tárgyalások, továbbá a román megszállásból kifolyó tárgyalások táviró és távbeszélő anyagának az összeállítására.

Már mint fiatal mérnök külföldi tanulmányútra küldetett ki. 1899-ben Berlinben az akkumulátoros távirda üzemet tanulmányozta.

A későbbi évek folyamán ismételtén tárgyalt hivatalos ügyekben az angol, német, osztrák cseh és jugoszláv igazgatókkal.

A Balkán felé irányuló nagy nemzetközi távbeszélő összeköttetéseknek Budapesten át leendő építése tárgyában pedig a török, bolgár és román igazgatásokkal is.

Szaktudásán kívül nagy nyelvismerete, nyugodt és higgadt modora predestináltak őt ezekre a tárgyalásokra.

A Budapest-bécsi távkábel üzembehelyezése, valamint a budapesti távbeszélő hálózat automatizálása és kibővítése körül kifejtett értékes és eredményes munkásságért kapta a III. oszt. Magyar Érdemkeresztet.

*

Staár Ferenc. 1892. augusztus hó 3-án lépett a m. kir. posta szolgálatába postagyakornoki minőségben. A m. kir. posta fogalmazási karába 1899. november 4-én neveztetett ki, mint fogalmazó. Pályájának úgyszólván egész idejét a soproni postaigazgatósági kerületben töltötte. A soproni postaigazgatósági kerületben már mint fogalmazót 1904. július hó 1-én postabiztosi teendőkkel bízták meg és mint postabiztos működött postatanácsosi kinevezéséig. A biztosi teendők ellátásában mindenkor a tárgyilagosság és az igazságszeretet vezette és ezzel úgy a fellebbvalói, mint a közvetlen munkatársai őszinte elismerését, megbecsülését és szeretetét megszerezte. A háború alatt teljesített kiváló szolgálatainak elismeréséért 1917-ben a II. osztályú polgári hadi érdemkeresztet kapta, Biztosi megbízatása után a

soproni postaigazgatóság kezelési ügyosztályában, majd később a járáti ügyosztályában volt ügyosztályvezető. 1927. szeptember hó 29-ikétől kezdve a soproni postaigazgatóság vezetőjének állandó helyettese volt mindaddig, míg 1929-ben a pécsi postaigazgatóság vezetését, mint megbízott vezetőt át nem vette. A postafőigazgatói címet 1926. május 25-én kapta, főigazgatóvá pedig 1929. július 29-én neveztetett ki. 1932. szeptember hó 22-én a pécsi postaigazgatóság vezetése alól a saját kérelmére felmentetett és a szolgálat érdekében Pécsről Budapestre helyeztetett át, ahol a postavezérigazgatóság főosztályába nyert beosztást.

*

Szeptember 30-ával helyeztetett nyugalmába a m. kir. posta kísérleti állomásának vezetője **Paskay Bernát** posta műszaki főigazgató, október hó 31-ével pedig az ugyanebben a hivatali tisztségben őt követő Fodor Gyula posta műszaki főigazgatói cím és jelleggel felruházott posta műszaki igazgató is.

Paskay Bernát 1872-ben született Beckón. A gépészmérnöki oklevélt 1896-ban szerezte meg és pályáját a m. kir. államasutasoknál kezdte.

1898. május 4-én postamérnöké, 1908. június 30-án főmérnöké, 1912. február 21-én műszaki tanácsossá, 1918. november évi május hó 30-án műszaki főigazgatóvá neveztetett ki.

Szolgálatának nagyobbik részét 1920-ig a budapesti távbeszélőnél töltötte és vezetője lett a budapesti távbeszélő hálózat felügyelőségének. 1919-ben a táviró és távbeszélő igazgatóság vezetésével bízták meg. A kísérleti állomás vezetését 1921-ben vette át. Ez időtől kezdve munkássága nagyrészt a rádió-távíratozás és rádió-hírszóró szolgálattal függ össze.

A háború előtt, 1914-ben a távbeszélő szolgálat tanulmányozására, a háború után pedig 1927-ben a washingtoni rádió konferenciára utazott ki Amerikába. 1916-ban megkapta a hadiforgalom terén teljesített kitünő szolgálataiért a Ferenc József rend lovagkeresztjét, a katonai érdemkereszt szalagján.

*

Fodor Gyula 1872-ben Vágújhelyen született. Gépészmérnöki oklevélt 1895-ben szerezte meg és egy évig tanársegéd volt a József Műegyetem gazdasági gép tanszékénél.

Postamérnöké 1896. november 28-án neveztetett ki. 1907. február 28-án főmérnöké, 1911. december 7-én műszaki tanácsossá, 1918. november 21-én pedig posta műszaki igazgatóvá neveztetett ki. 1924. évi március hó 19-ével pedig a

Kormányzó Ur Ó Főméltósága a műszaki főigazgatói címet, 1929. szeptember 23-ával az V. fizetési osztály jellegét adományozta részére.

A háború előtt Nagyváradon és Zágrábban a műszaki felügyelőségeknél teljesített szolgálatot. 1908-ban áthelyeztetett Budapestre. A háború alatt a posta műszaki főfelügyelőségtől összekötő szervként a hadsereg főparancsnoksághoz vezényeltetett.

A háború után áthelyeztetett a posta műszaki szakoktatás igazgatóságához, majd 1921-ben megbízott annak vezetésével. E szerv megszüntetése után a vezérigazgatóságához, később a m. kir. posta kísérleti állomásához helyeztetett át s 1928-ban megbízást nyert a postamérnöki szaktanfolyam igazgatói teendőinek ellátására. 1932. október 1-től pedig a m. kir. posta kísérleti állomásának vezetésével bízott meg.

Munkásságával a postai műszaki-szakoktatás fejlesztése körül szerzett kiváló érdemeket, később pedig a gazdasági viszonyok romlása miatt a posta üzemének racionalizálási munkáiban vett tevékenyen részt s az áramfogyasztás leszorításában ért el kitűnő eredményeket.

Utolsó hivatali ténykedései közé tartozott a budapesti csőpósthálózat előmunkálata, amelynek előkészítő tárgyalásait külföldön végezte el.

1913-ban az olasz kir. korona rendtiszti keresztjét, 1914-ben az ellenség előtt kifejtett kiváló tevékenységének elismeréséről a hadidiszítményes III. oszt. vaskorona rendet kapta, 1918-ban pedig az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért legfelsőbb elismerésben részesült.

Fontos személyváltozás a német postaminisztériumban. Mint a német szaklapok közleményeiből értesülünk, a németországi tanulmányutak révén nálunk is sokak által ismert és nagyon becsült Miniszterialdirektorok Küsgen és Buntkirchen, az első a postakezelési, a második a személyzeti osztály vezetője a korhatár elérése következtében legközelebb nyugalmába mennek. Helyükre a hamburgi és a berlini Oberpostdirektiók elnökei Orth és Gerbeth miniszteri igazgatók lépnek. (P. W. 1932. 42.) (k. j.)

A madridi táviró- és rádiótáviró nemzetközi értekezletről érkezett hírek szerint nemzetközi táviróegyezmény és a nemzetközi rádiótáviróegyezmény egyesítése előreláthatólag egyhangú szavazással fog megtörténni az Egyesült-Államok, Kanada és Honduras olyan értelmű fenntartásával, hogy ahhoz pótszolgálati szabályzatot is fognak csatolni, mert nyilatkozataik szerint az egyezmény minden ré-

széhez nem tudnának hozzájárulni. A bizottságok és albizottságok többsége a részükre kijelölt anyagot nagy részben letárgyalták. A táviró- és a fávbeszélő szolgálat kérdéseiben könnyebb volt a meg egyezés, mint a rádiónál. Legnehezebb a megegyezés a hullámsávok kijelölése terén. Ha figyelembe vesszük, hogy a mostani értekezlet megelőző, az 1927. évben Washingtonban összehívott értekezlet óta nemcsak a szórakoztatórádió nőtt nagyra, hanem a légiforgalom és a tengeriforgalom biztonságát célzó szolgálatok is, továbbá, hogy a szárazföldi vezetékes táviró formája is fokozatosan mind nagyobb mértékben rádióan bonyolódik le, magyarázatát találjuk annak az elkeseredett harcnak, amelyet a légiforgalom, a tengerészet, a szórakoztatórádió és az egyes igazgatók érdekeinek védelmét ellátó kiküldöttek egymással folytatnak. A bemutatott hullámsávfelesztési tervezetek és a bejelentett igények egymással annyira ütköznek, hogy megegyezés ezen a téren csak regionális alapon remélhető.

Ami a magyar javaslatokat illeti, a bizottságok, illetőleg albizottságok majdnem valamennyit letárgyalták már s a legtöbbet némi változtatással el is fogadták. Teljes ülést eddig még nem tudtak tartani, mert a hivatalos nyelv, főként pedig a szavazatmegosztás kérdésében megegyezés még nem jött létre.

Különben a francia kiküldöttek elnöke, Gautier elhagyván Madridot, Genfbe utazott, ahol a Nemzetek Szövetsége hívására az ottani munkálatokban vesz részt. Távolléte alatt Campana meghatalmazott miniszter, a külügyminisztérium képviselője lett a francia küldöttség új elnöke.

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

Worisek Ernő Kornél Budapest 4. Hozzánk juttatott két cikke nem üti meg lapunk mértékét. Kezdő írónak még túlságosan nehéz feladatra vállalkozott, mert azoknak megoldására nagyobb elméleti és gyakorlati tudásra volna szükség.

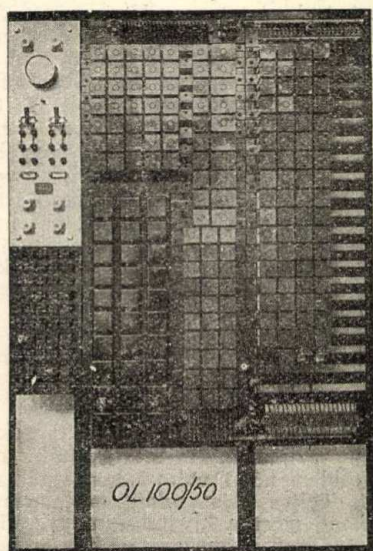
Minthogy azonban gondolatai közül akadhatnak olyanok, amelyeket a szolgálat megjavítása érdekében bizonyos módosításokkal fel lehet majd használni, írásait átadtuk a vezérigazgatóság illetékes ügyosztályainak.

Cikkeiben különben lendület és erő is van s épen ezért erős a hitem, hogy kitartással, szorgalommal és tanulással nemcsakára olyan témakört fog feldolgozni, melyben teljesen otthonos, s ennek következtében eléri lapunk színvonalát.

„ERICSSON”

MAGYAR VILIAMOSSÁGI RT.
BUDAPEST
Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 454-55, LÁ. 4-55.

50 vonalas, 100-ig bővíthető auto-
matikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább
közismertté váló sajátságai:

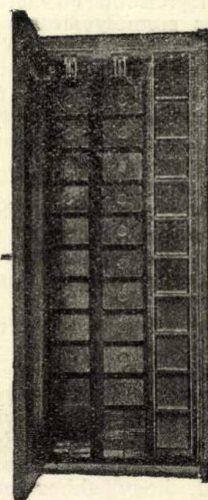
1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

Az 1932. év újdonságai:

**Automatikus házi telefonbe-
rendezések 12-1000 vonalig.**

**Állami csatlakozás 4 fővonalig,
billentőgombos készülékekkel.**

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő be-
rendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló.